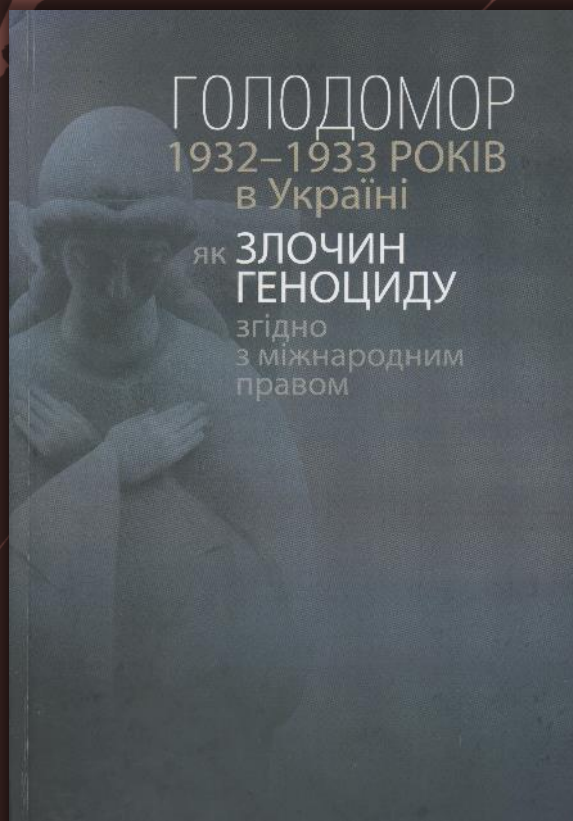

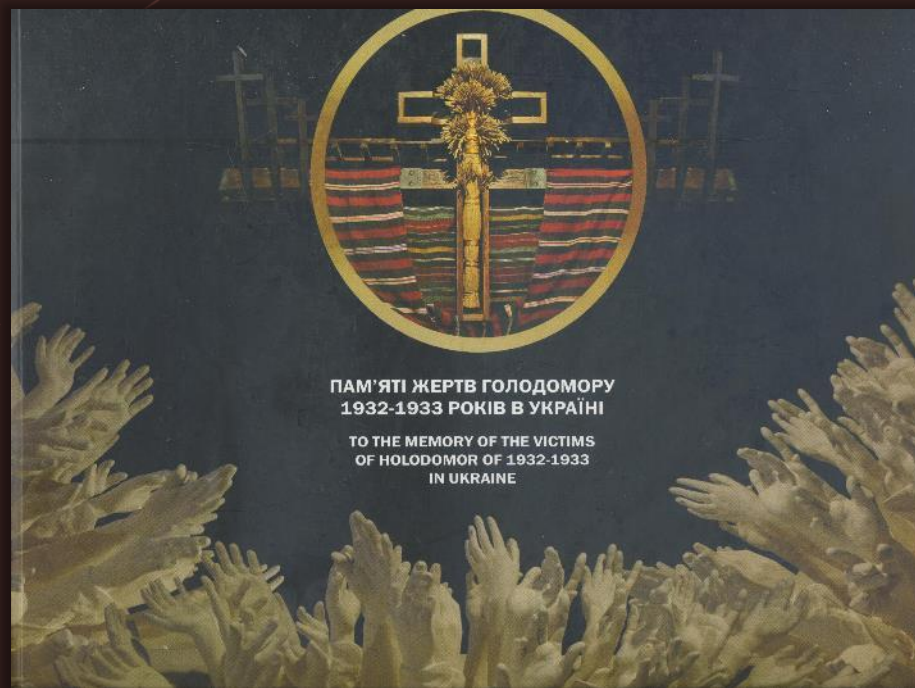

Голодомор 1932-1933 років в творах художньої літератури

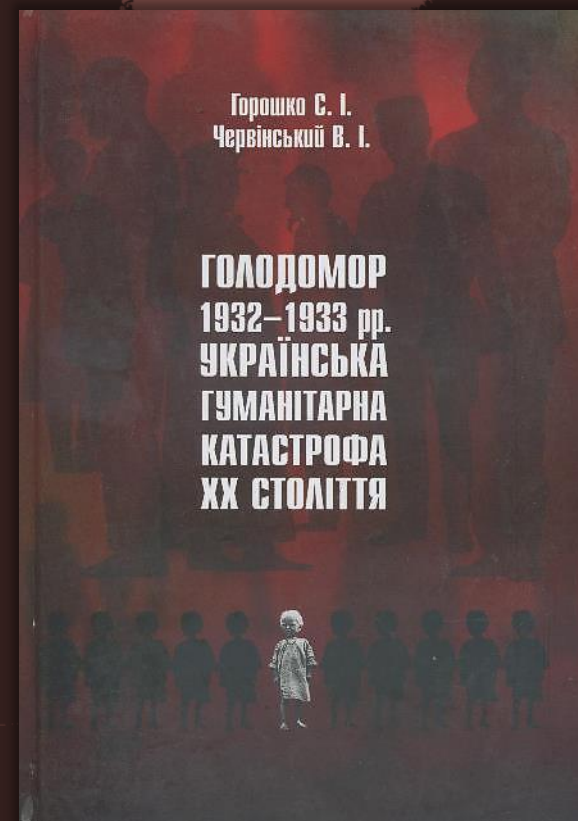
Одним із найжорстокіших злочинів сталінізму проти українського народу був штучно організований **Голодомор 1932-1933 років**. Це була цілеспрямована політика радянської влади з метою ліквідації українського селянства як класу, позбавлення українців історичної пам'яті, геноцид українського народу.

Ва 807775

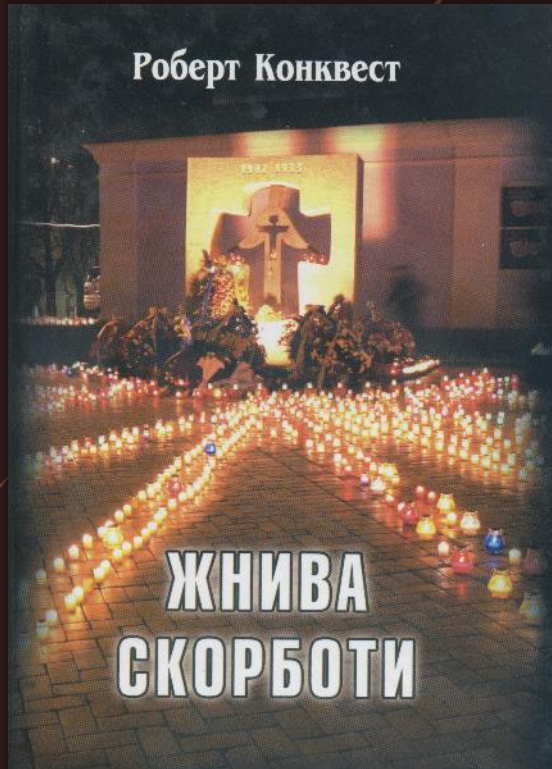
Со 36933

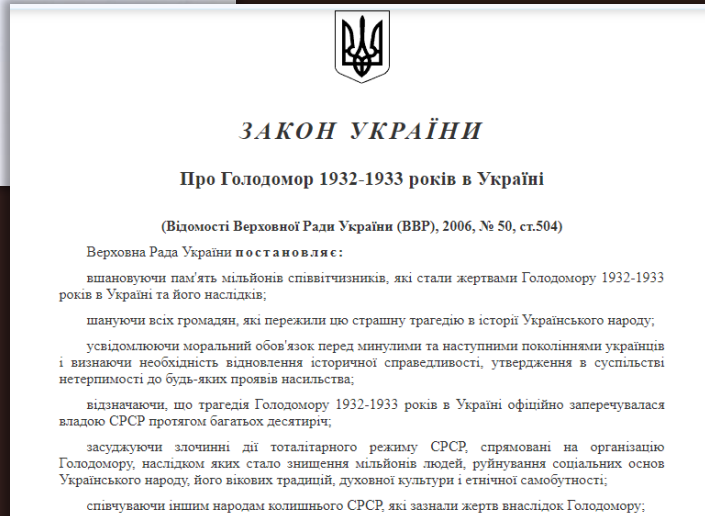
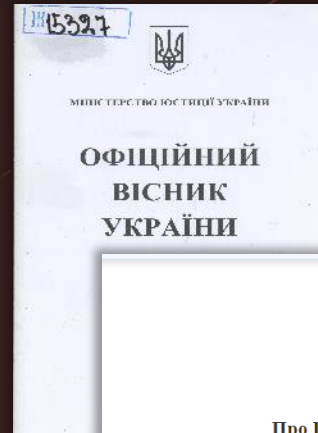
Ва 804699

Довго правда про події Голодомору була закритою. Книга Роберта Конквеста «Жнива скорботи: Радянська колективізація і голодомор» вперше вийшла в світ в 1986 році. Це одна з найгрунтовніших праць, яка була написана в часи, коли в більшості країн світу не визнавали навіть сам факт існування тих жахливих подій.

В 2007 році був прийнятий Закон України «Про Голодомор 1932-1933 років в Україні».

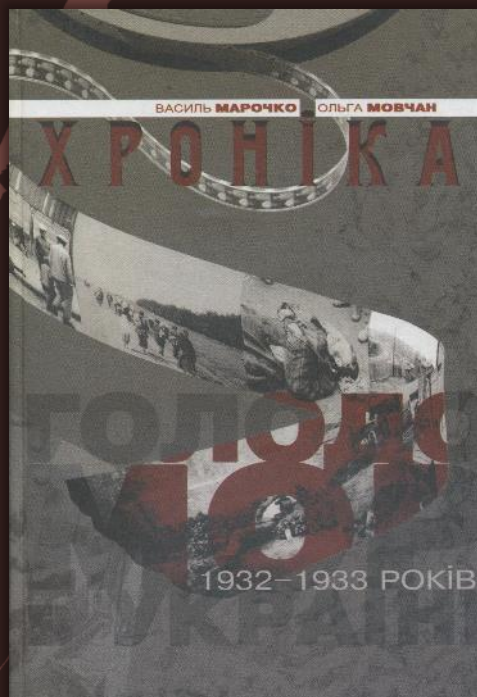
Ва 687935

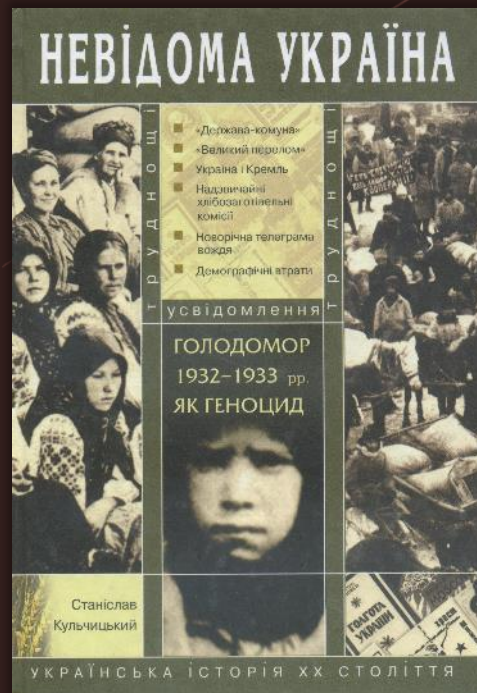
Ж15327/2006/48

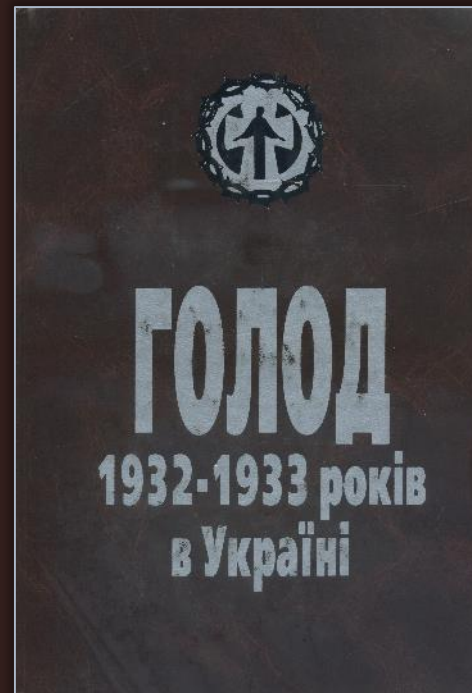
Вс 66998

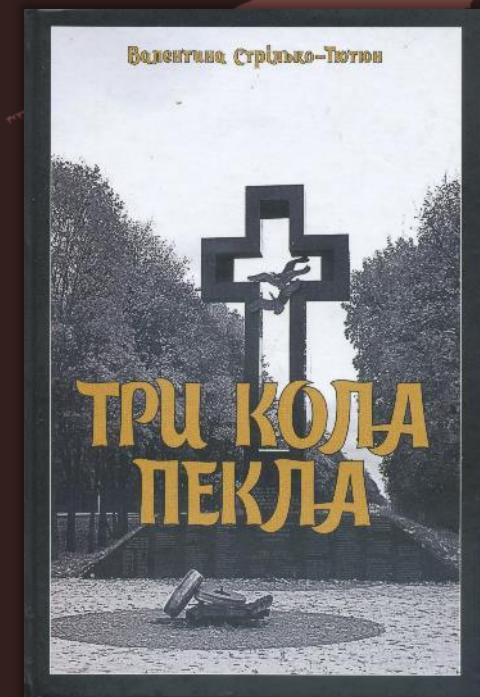
Вс 45999

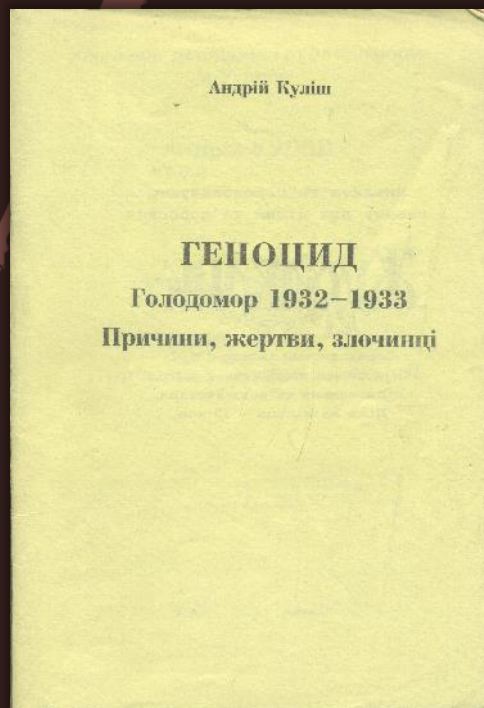
Ва 698738

Вс 38470

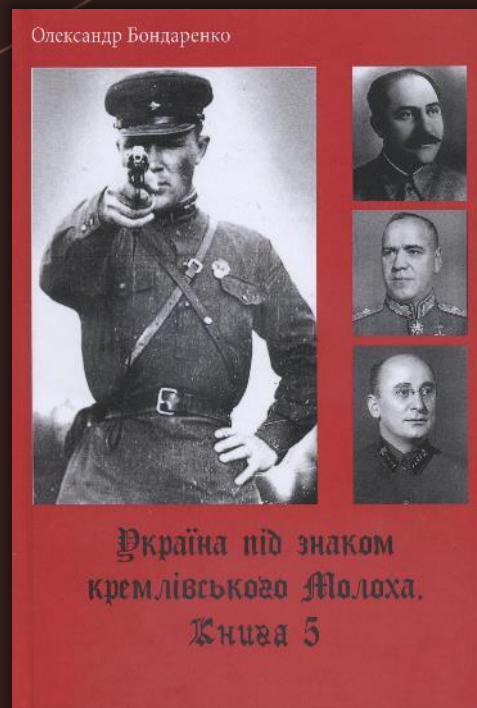
Ва 838957

Ва 604939

Ва 648253

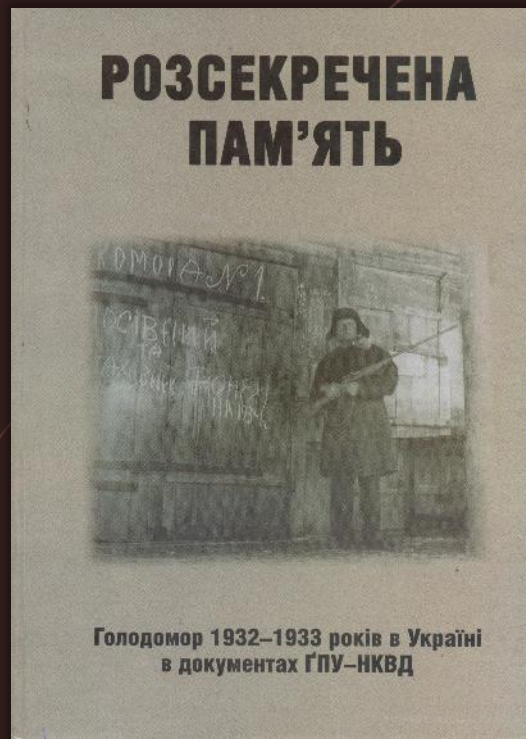
В 359381/5

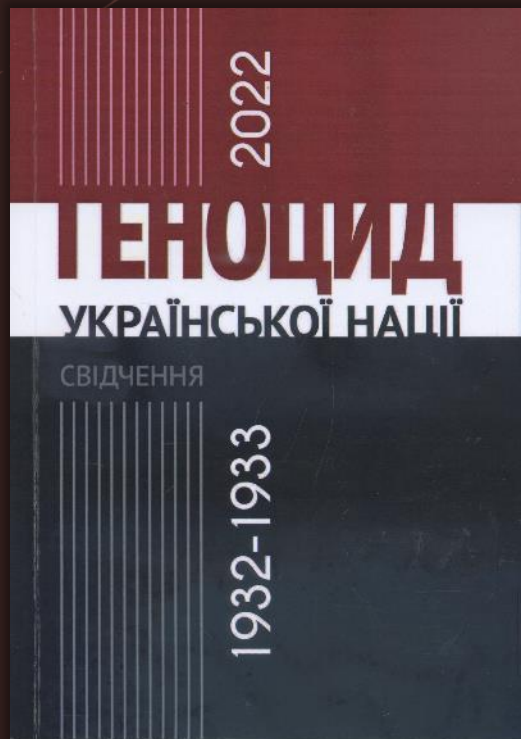
Ва 691533

Історія України – це історія боротьби нашого народу за право існування, за власну державність, за свободу, а ще - це історія жорстоких розправ, зрад, знищення української нації.

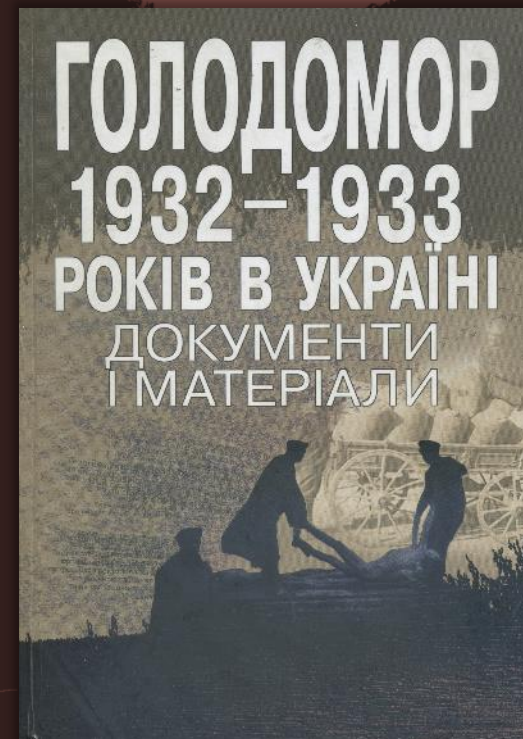
На сьогодні зібрана велика доказова база геноциду українського народу під час Голодомору 1932-1933 років. Найтрагічніша сторінка української історії відображена в документальних та архівних матеріалах, в свідченнях тих, хто вижив.

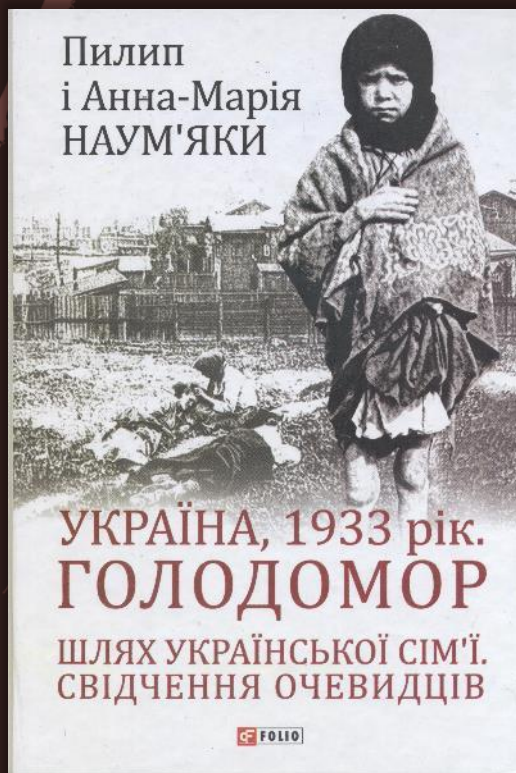
Вс 44752

Ва 860113

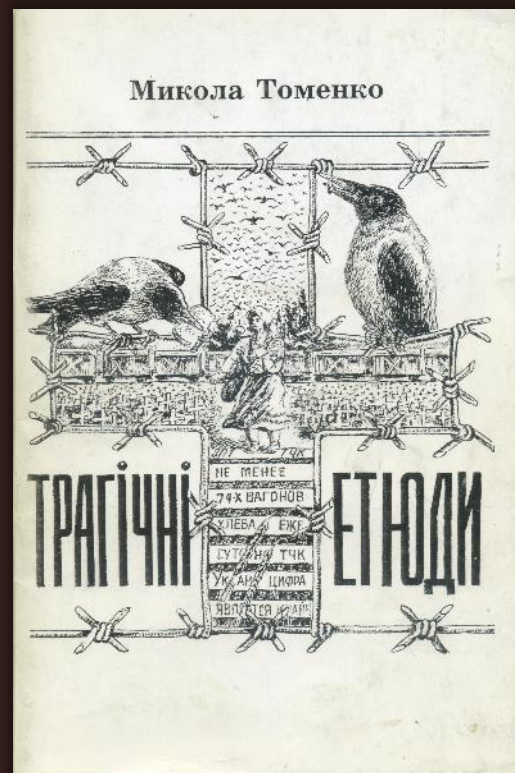
Вс 44007

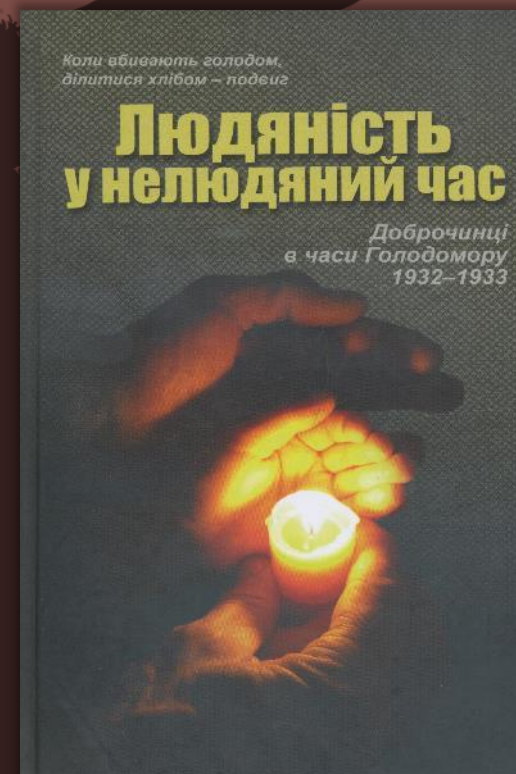
Вс 69443

Ва 854332

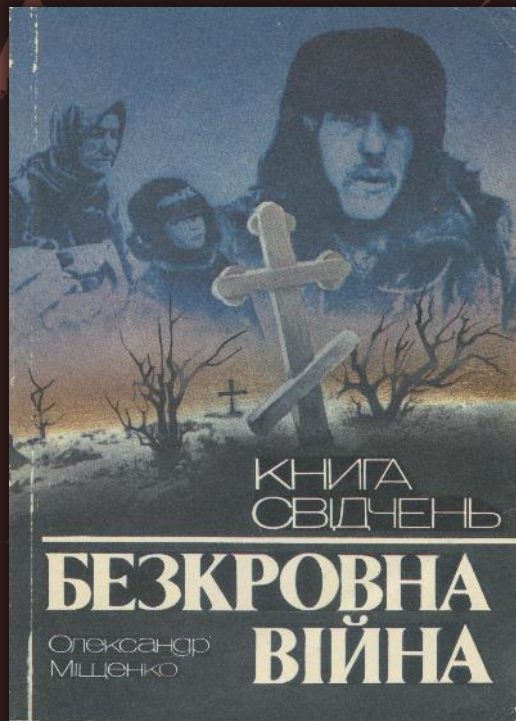
Ва 662137

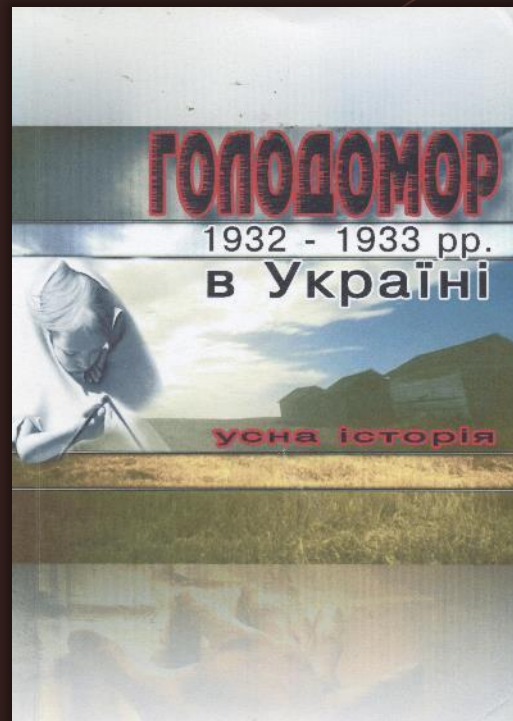
Вс 67258

Прозові твори про Голодомор 1932-1933 рр.

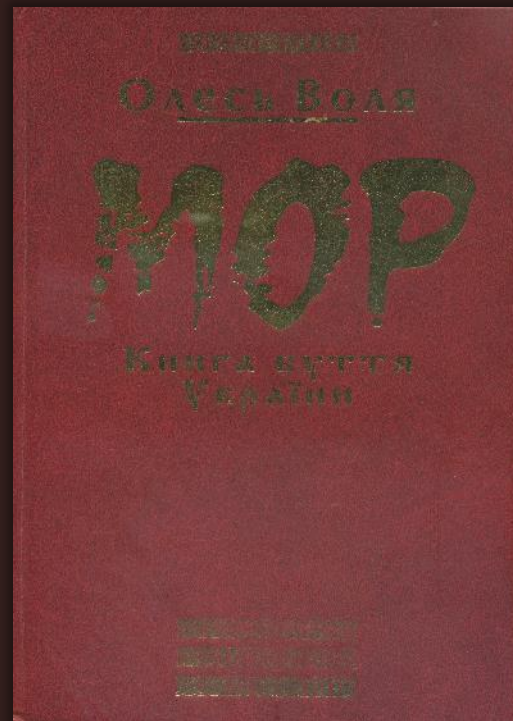
Книги про голод 30-х років на основі архівних джерел та свідчень очевидців розкривають причини, масштаби та наслідки Голодомору, мовою документів розповідають про головні причини найжахливішої й найбільшої за масштабом трагедії, яку пережив український народ.

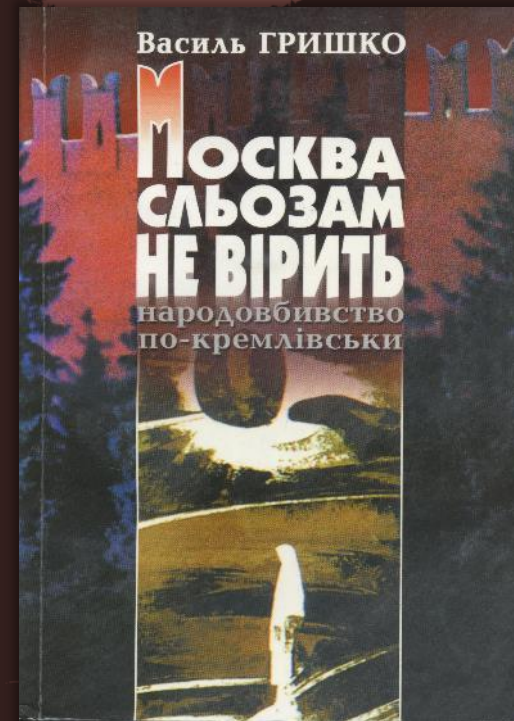
Ва 526355

Ва 721174

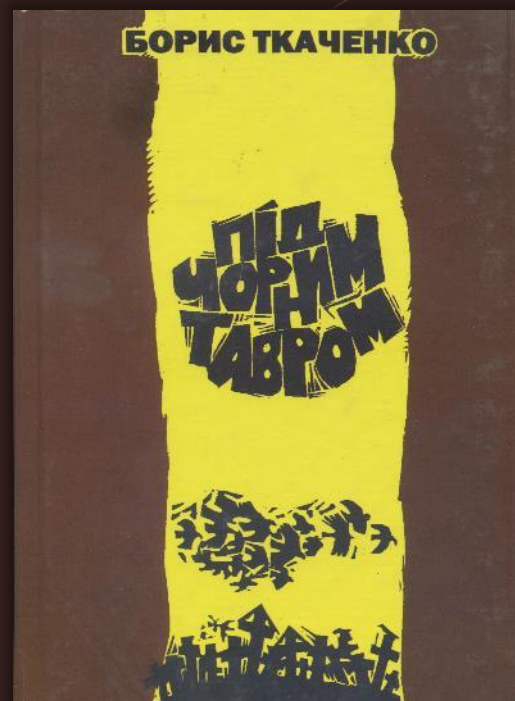
Вс 36220

Ва 646146

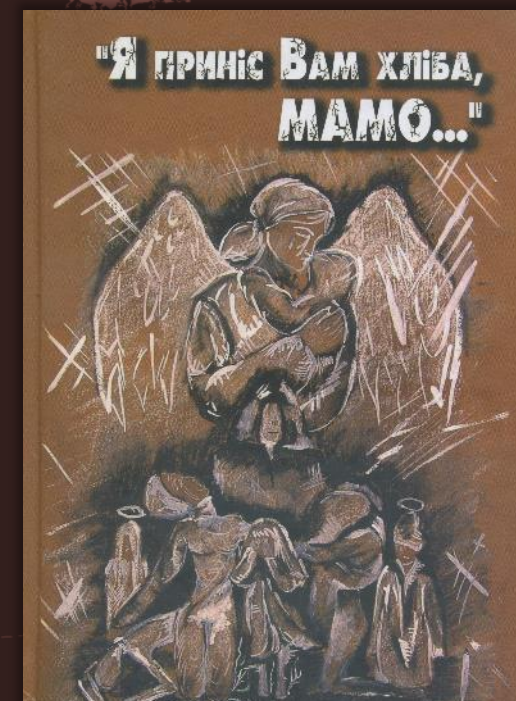
Ва 770140

Вс 47267

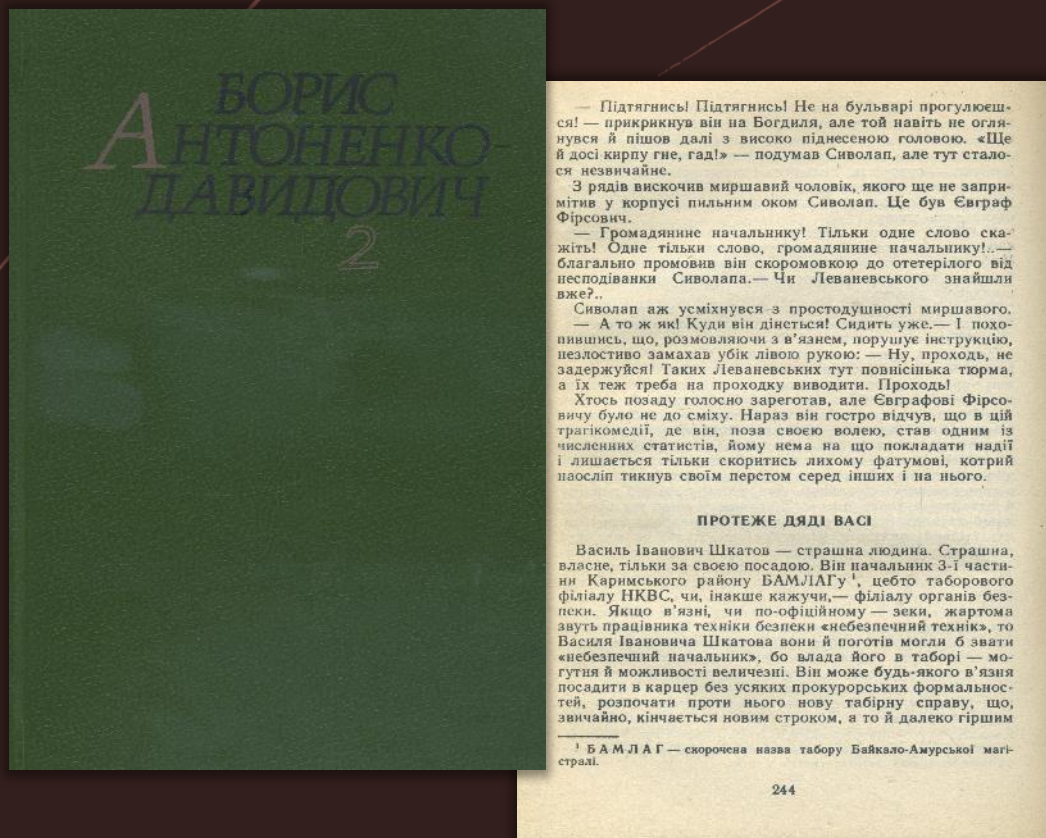

Со 33117

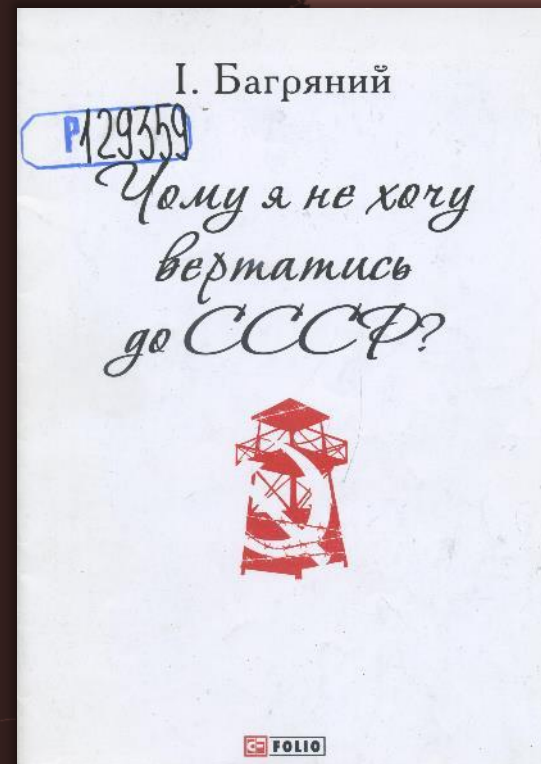

Вс 47521

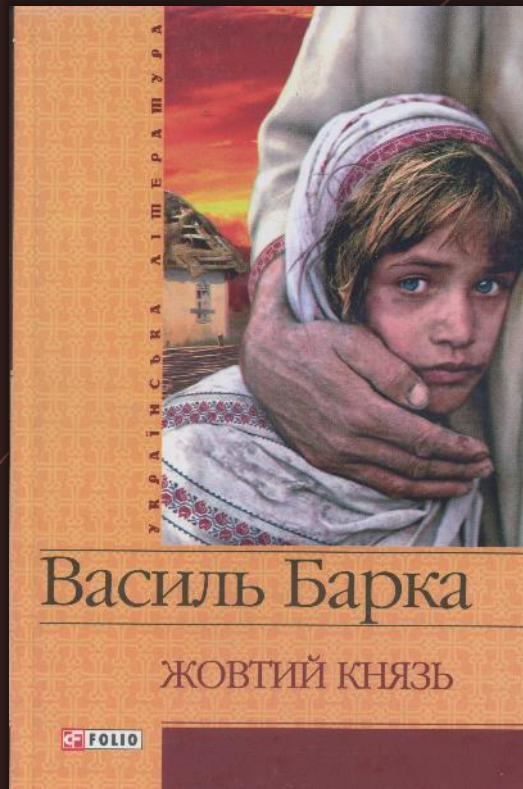
Немає мук, страшніших від мук голоду. Чимало письменників звертались до цієї теми, адже пережите народом відгукувалося в їхніх душах гірким болем. Вшановуючи пам'ять померлих та усіх, хто зазнав голодомору, українська **художня література** словом підтверджує свідчення очевидців, що зафіксовані в документах, показує, якими були ці жахливі роки.

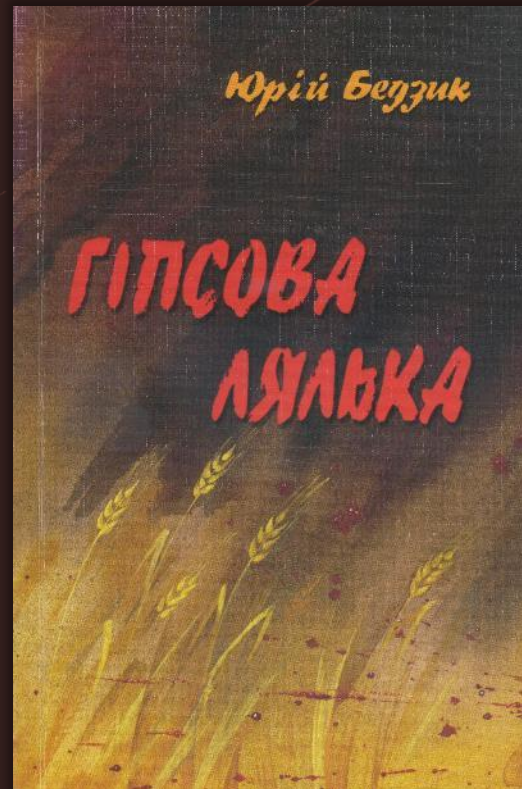
В 337917/2

P 129359

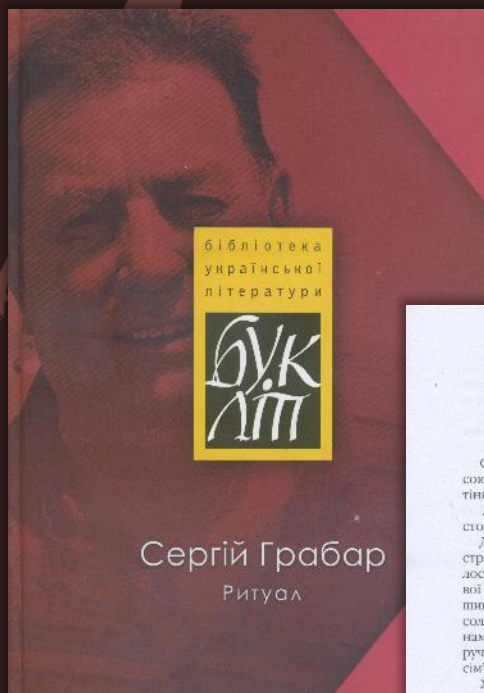
Ва 708388

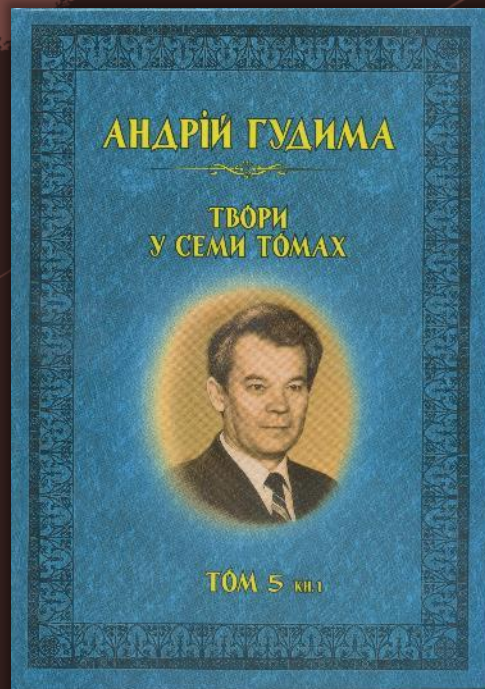
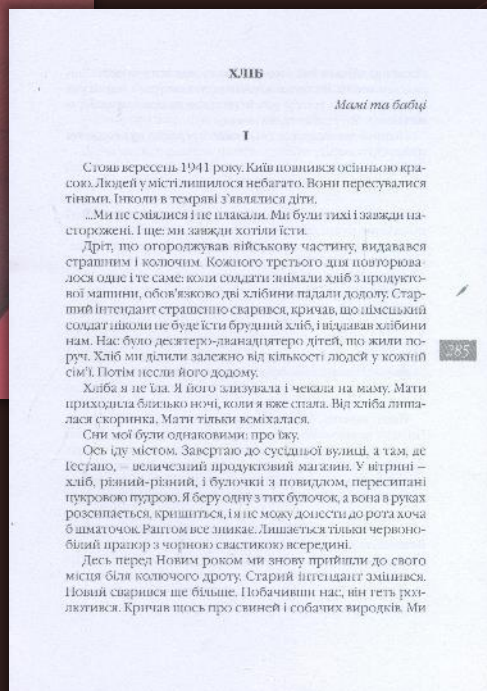
Ва 656720

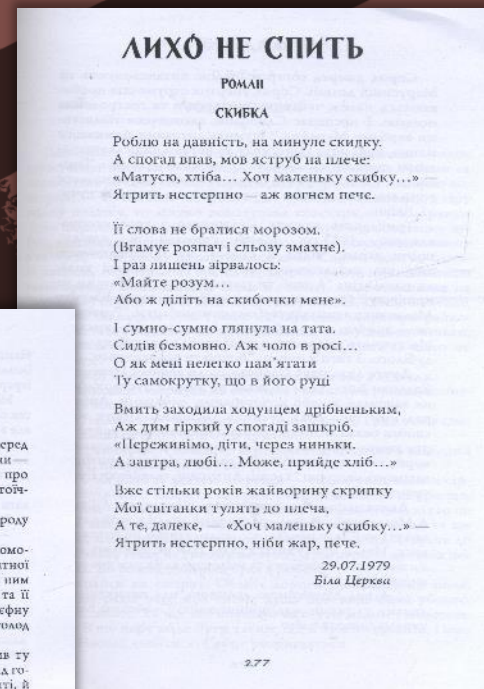
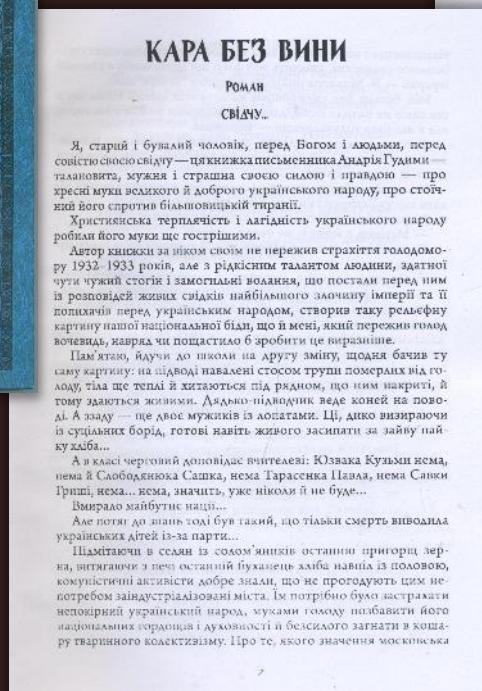
Ва 620496

Ва 799279

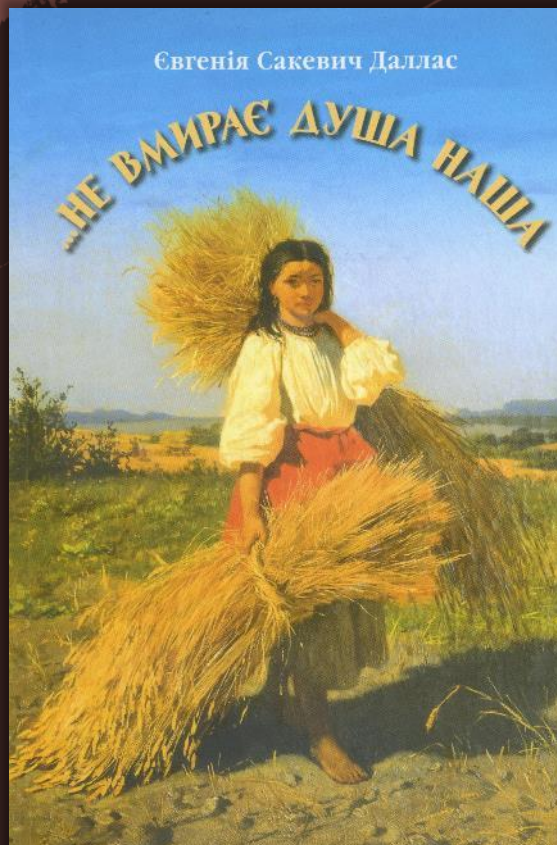

В 355764/5 кн.1

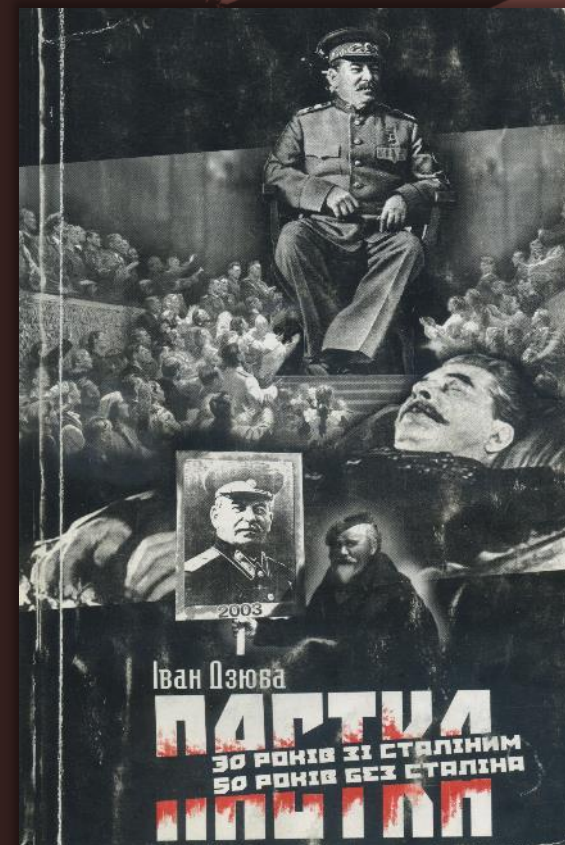

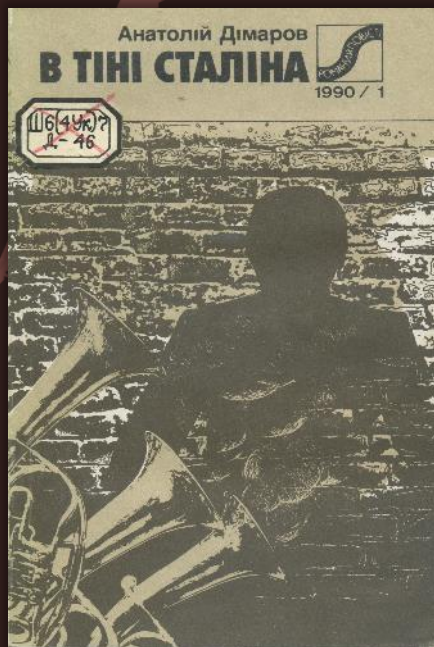
Ва 515051

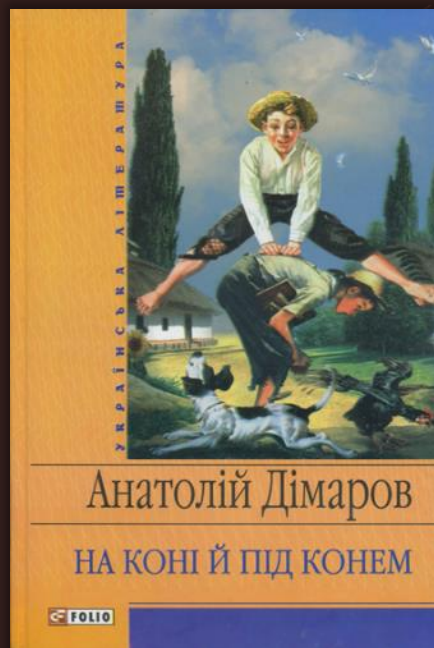
Ва 742209

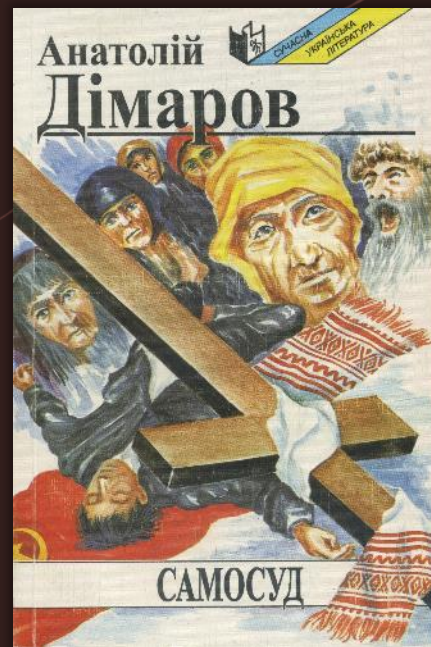
Ва 637270

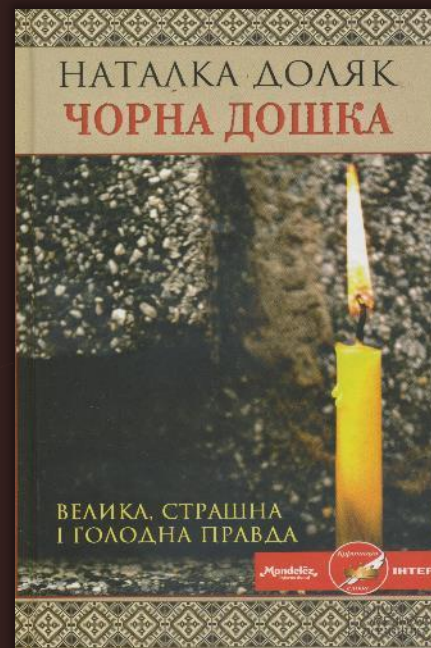
Ва 510730

Ва 712110

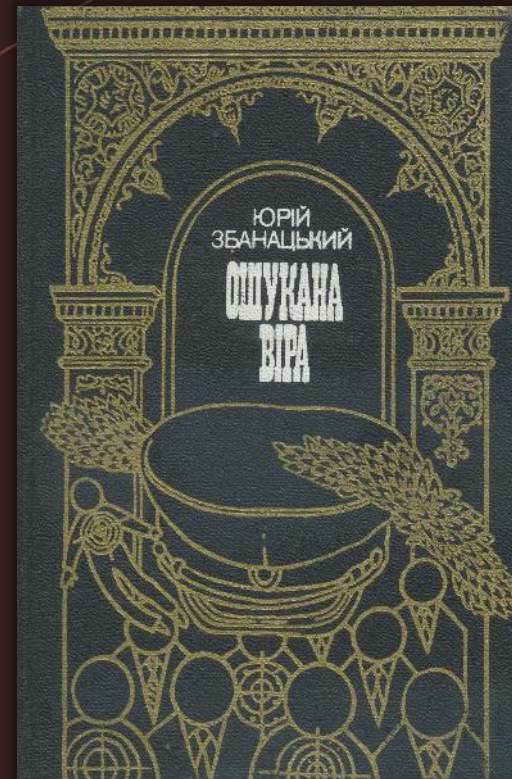
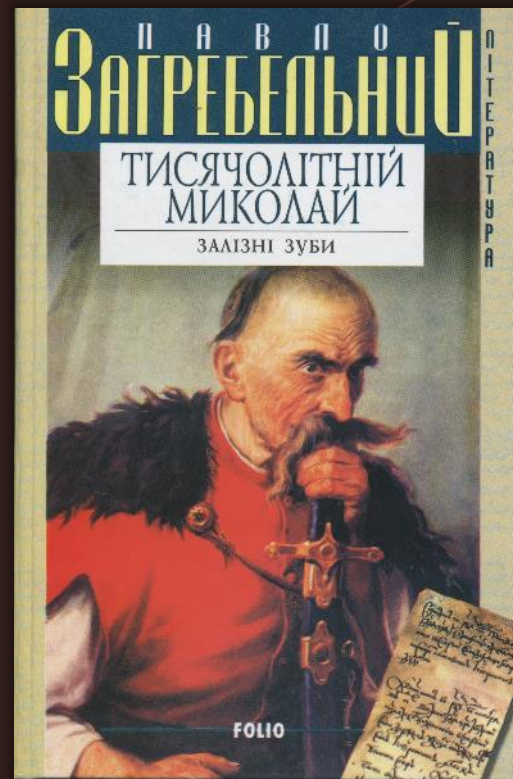
Ва 590778

Ва 792219

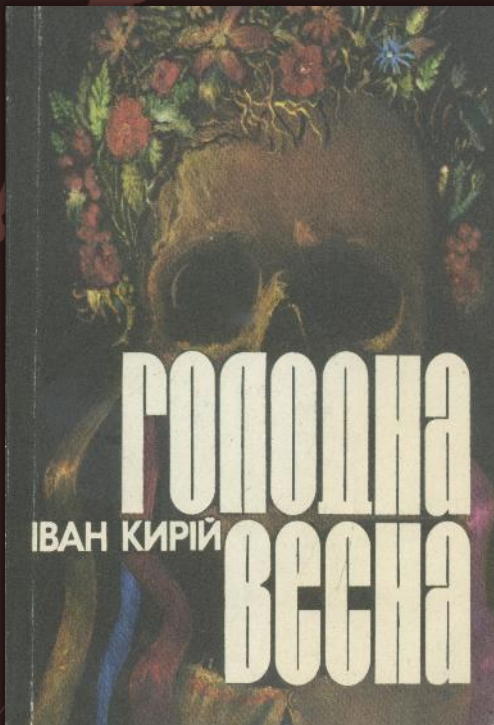

Р 71484

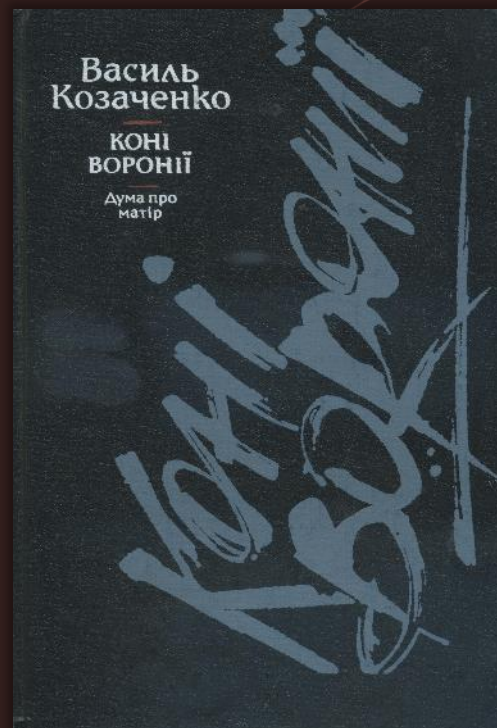

В 347367/1-2

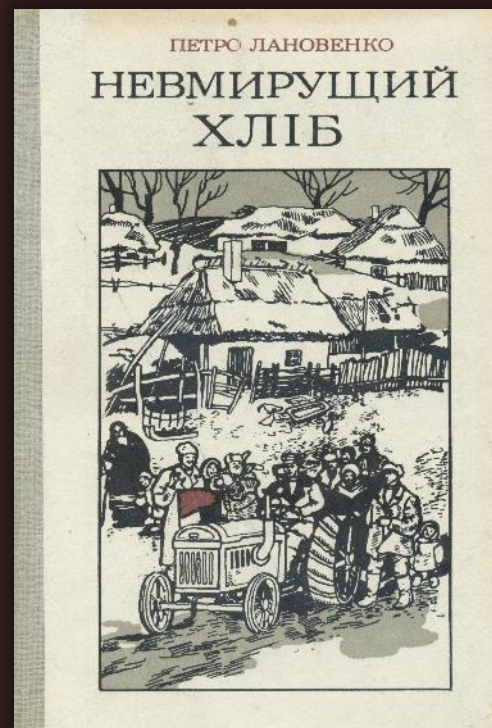
Ао 251205

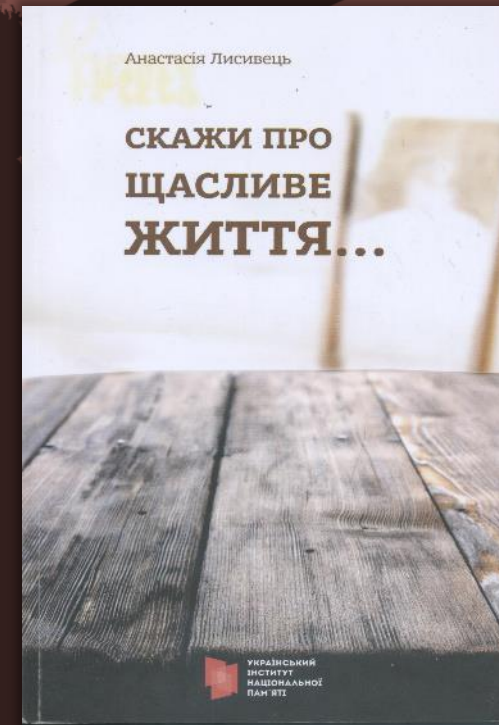
Ао 257212

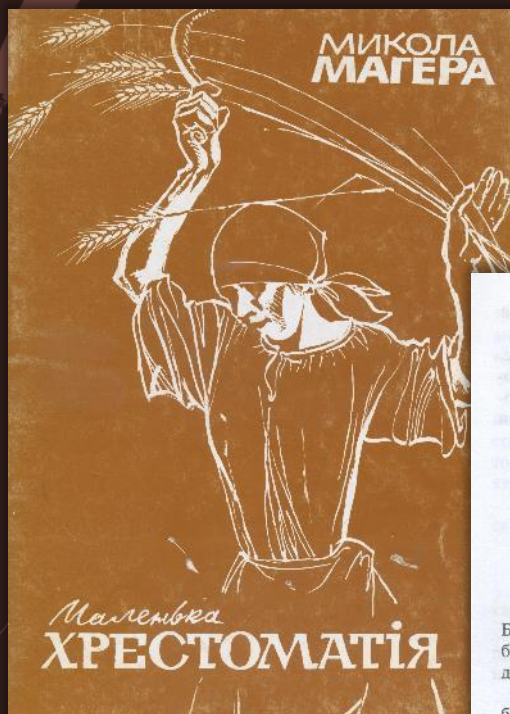
Ва 496155

Ва 363984

Ва 839547

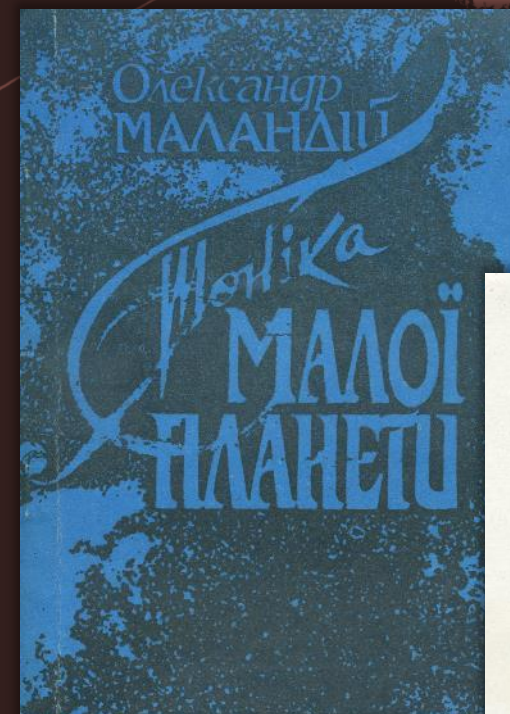

Бевка

Поді, у 1933-му, я ходив у третій клас. Зимою у школі під час великої перерви нам, учням, давали по тарілці ріденької бевки. Бевка – це таке пійло з борошна, рідка страва з крупів, бовтанка. Іноді, зо два рази на тиждень, ще й перепало по шматочку глиненого хліба.

Та не кожного у школі підгодовували. На тарілку бевки мали право діти робітників, бідних селян і сироти. Якщо хлопчик чи дівчинка із середняцьких сільських сімей, хоч ті родини й були багатодітними, їх відганяли від столів.

У паралельному класі вчилися сестри-близнючки, здається їх звали Галею і Вірою. Вони були такі ж худенькі, як усі ми, але ніколи не хлебтали бевки. Їх завжди можна було бачити у куточку, за дверима. Дівчатка чекали, поки вийдуть із-за останнього стола учні. І тоді вони підбігали до мисок, хапали їх двома руками, і, наче голодні кішки, вилизували залишки

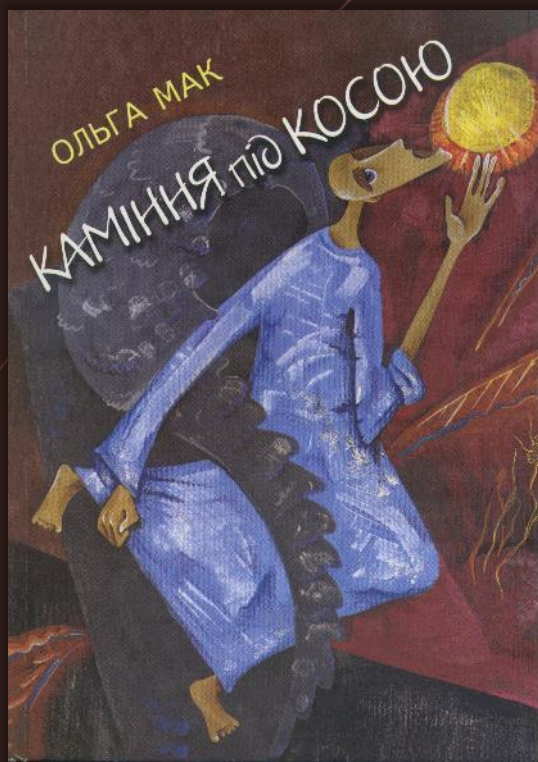
ЗЛОЧИНСТВО Свідчення старожилів

Обдарований сумський поет Антон Шабленко колись із болем писав про тяжкі випробування в долі своїх кривих: "Голодять... Й, не нажившись на світі, вмирати". Було ж... Пекуче яtring минавшина. Аж подумается: чи не досить поближніх гіркот, проблем, щоби нам знов і знов торкатися давніх травм, вередити притосні урази? Ті ж голодовки: хіба мало їх зазнали предки?! Різнопричинних. Одина другої жаскіших, згубніших... І між них — та, що в 1933-му, трагічнішою за яку старожили не пригадують. Та й історія чи пам'ятає? Скільки люду лягло! Упалим нема вороття? Так, мертвих не воскресити — мільйонів загублених життів! Але нехай яtring душу спогадання: наш святій синівський борг — пошанувати пам'ять жертв і, бодай з припизненням, затаврувати ганьбою винуватців уснародного мору, відтак і систему-методу самоцирства.

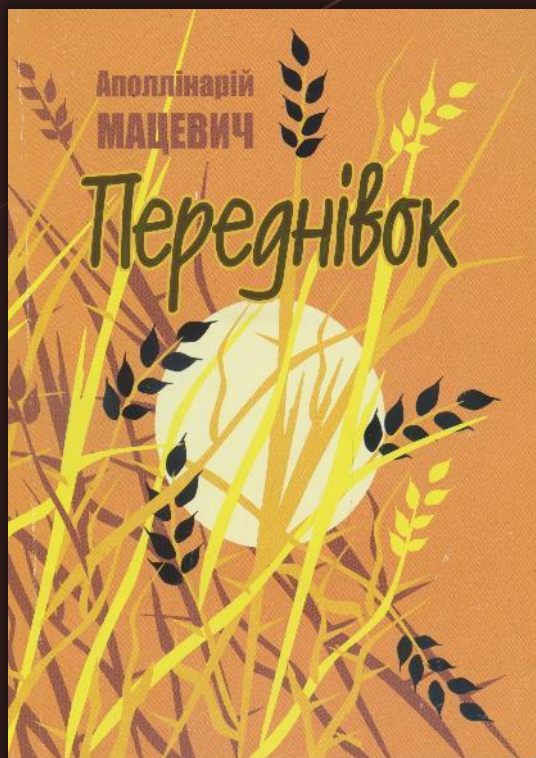
Я немало чув од батьків і однокласників, од мешканців інших сіл, де бував, про смертоносну хвилю безтжжя, спровоковану на Україні і в суміжних житницях сваолою, яку чинило сталінське ксривництво у анеквовлених селах при заготівлях з урожаю 1932 року. Тоді, іще з літа, з осені, кількаразово підкочували на підводах районні й місцеві збирачі податку до кожного двору і по суті реквізували все, що там призапасли з присадибних ділянок. Старожили повідають: брали в них житопишницю, квасолою, насіння сояшника, згодом — борошно і навіть висівки. Тільки подекуди насмілюва-

ФПУ 1669

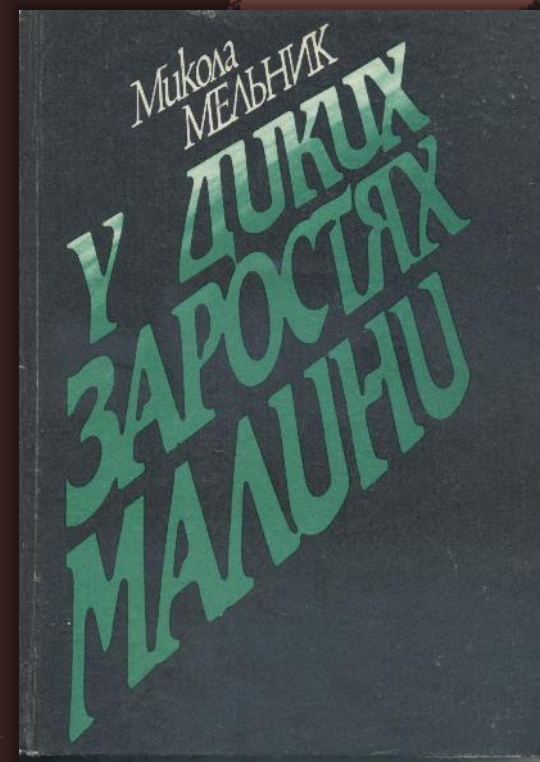
Ва 585792

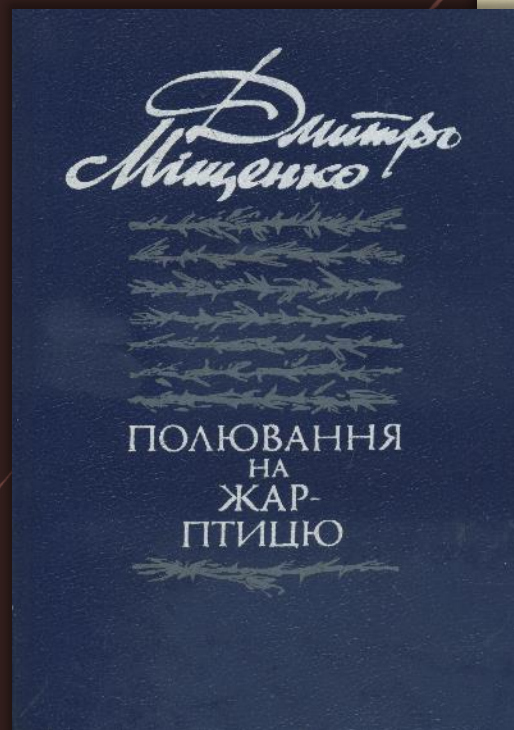
Вс 39320

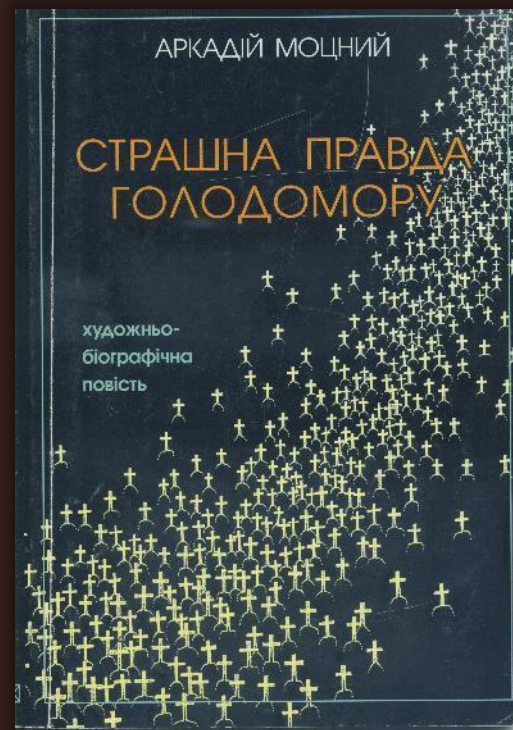
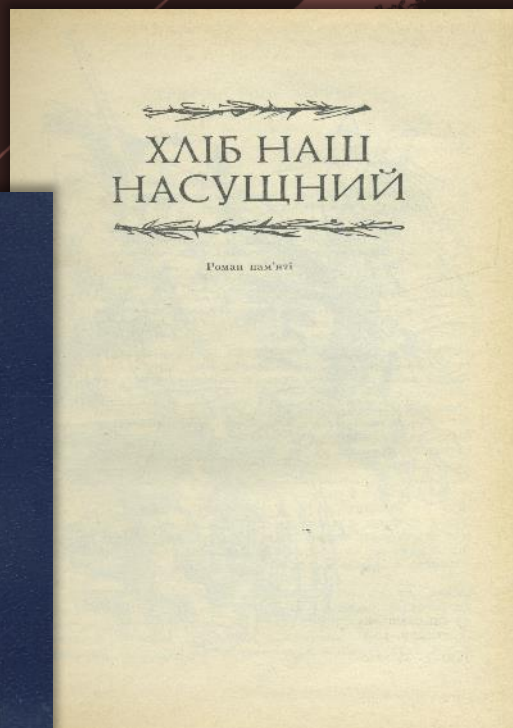
Ао 269686

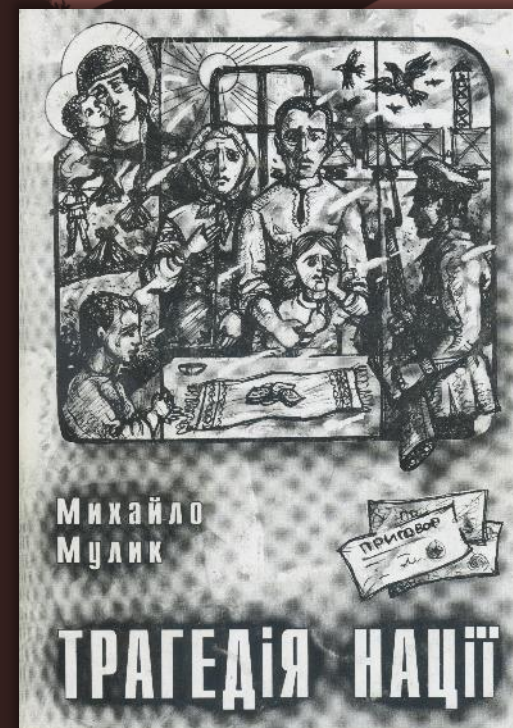
Ва 548934

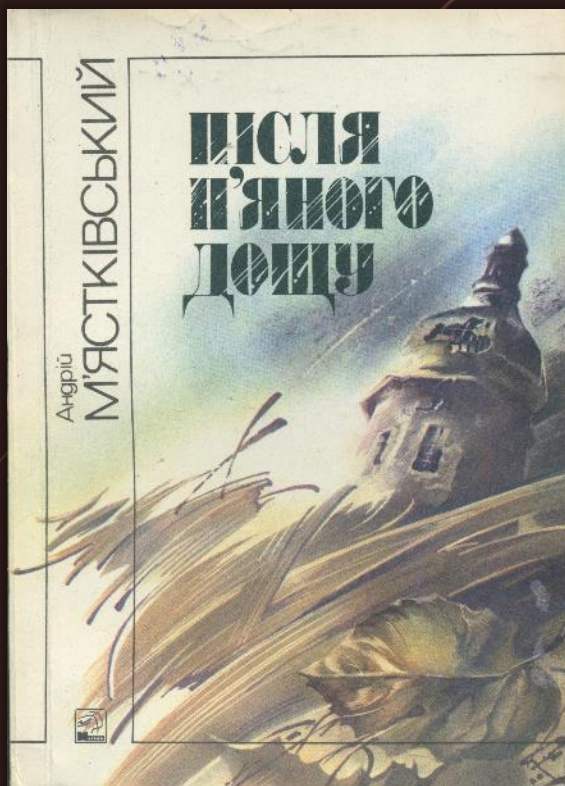
Ва 516357

Ва 600552

Ва 640012

— І не треба. Одчепися від мене!
 — Як же це ти не хочеш, дурню? По очах бачу, що кортить тобі. І випити хочеш... Отак! Молодець, Равдику-Павлику. Вистави ріжки на чотири доріжки, тобі два, мені два — поділилися обидва. Це правильно. А Віруся сама казала: «Купи́ть машину!» А що ти вартий без Вірусі? Нічого! Ти хороший хлопець, але нічого...

— Я тебе, Артеме...
 — Звичайно, любиш. Якби не любив, не сиділи б ми тут. Машину купимо?
 — Я тебе вб'ю!..

— Іще по-трішечки і спатки... Поведу тебе додому, спатки. І закуси, закуси! Поклади на диванчику, Віруся вкріє тебе ковдрочкою. Її треба слухати. І випити тобі не гріх...

Ішли пулицею мішній, дебелий Артем Покотило і худорлявий, невисокий Павло Ратушняк. Павло спотикався, хотів падати, але Артем його підтримував і веселенько підспівував:

Тобі — два, мені — два,
 Поділилися обидва...

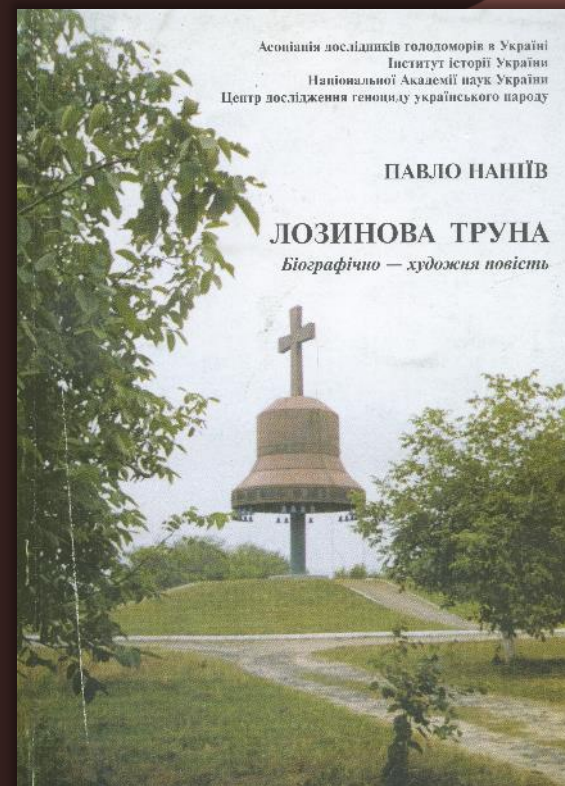
1974

ОДЕСА-МАМА

1 Максимкові приснилося, що висох ставок, що не стало його. Замість води жовтіла велика яма, довкола якої аж палахкотів поруділий, сухий очерет. Хлопчина журився у сні, що без ставка пропаде й він. Не про рибку думав кризь сон, бо тієї рибки вже давно не бачив ніхто. Чи сама перевелася, чи пилючили ще до голоду, Максимко не знав. Відколи відбрали в людей землю, зігнали їх до тоску і по селах пішов голод, з того дня, як поховали його маму, хлопчину вдень годували ставок і берег, а вночі спилися. Видилось те, що вдень було насипавді: лози на березі, камінчики, встояна, перемішана з жабуринням вода, чорна бляха на двох цеглинках. Він навчився під тією бляхою розпалювати вербовий

3*

67

Асоціація дослідників Голодомору в Україні
 Інститут історії України
 Національної Академії наук України
 Центр дослідження геноциду українського народу

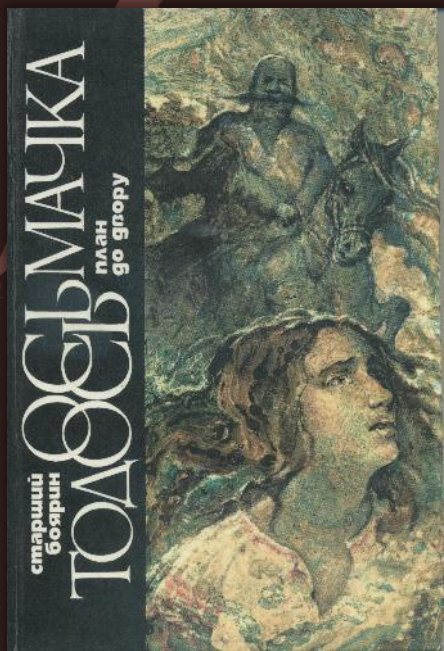
ПАВЛО НАНІВ

ЛОЗИНОВА ТРУНА

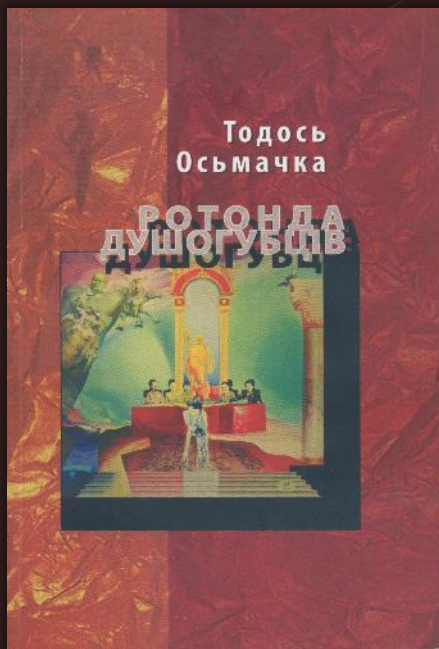
Біографічно — художня повість

Вс 38948

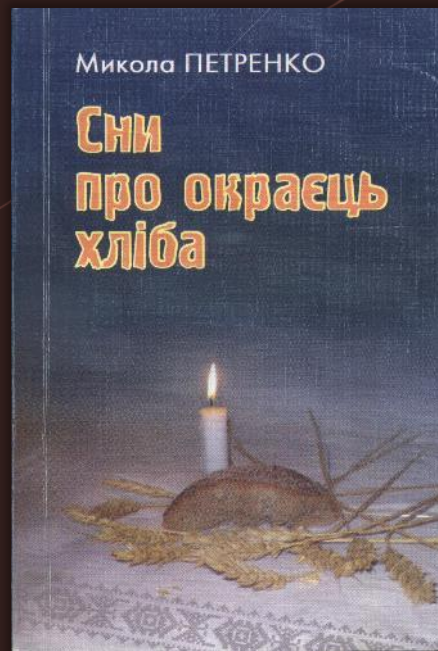
Ао 251016

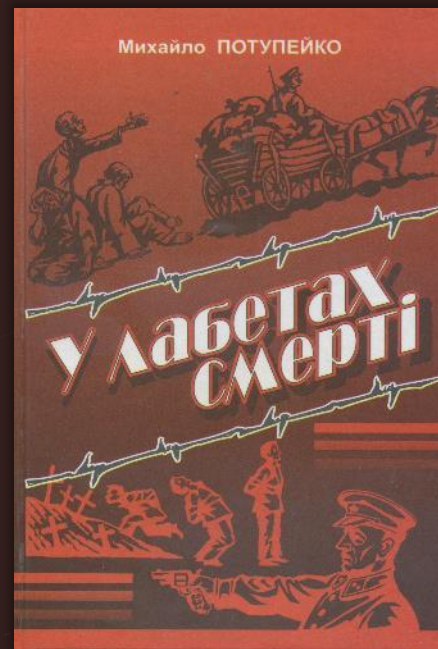
Ва 583931

Ва 706193

Ва 702038

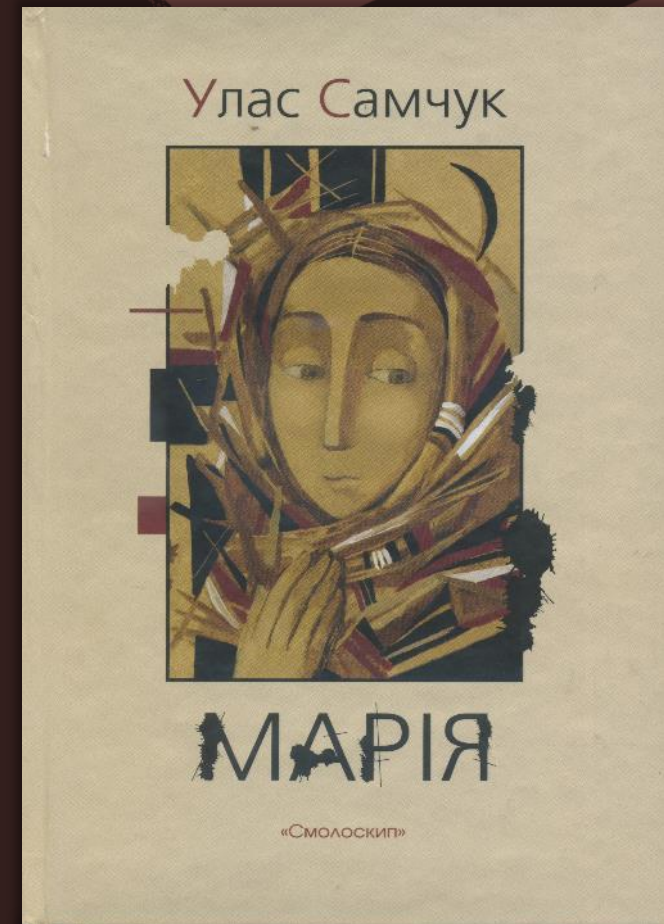
Ва 647844

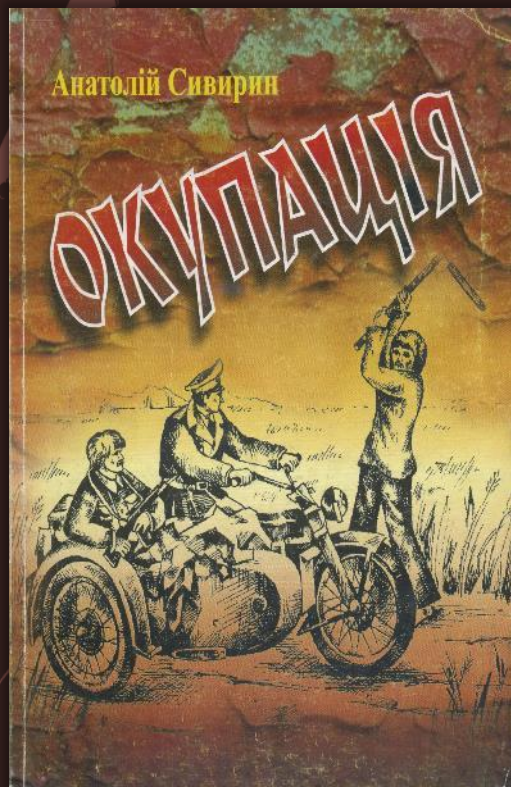
Ва 680485

«Матерям, що загинули голодною смертю на Україні в роках 1932-1933», - посвята, якою **Улас Самчук** почав свій роман **«Марія»** - перший художній твір про події Голодомору. Його автор, живучи в Чехословаччині, написав ще в 1933 році, одразу після описаних у книзі подій. У 1934-му твір видали у Львові, однак потрапити до читача в Україні йому було дуже складно. В наступні роки його видавали у різних країнах світу, зокрема в Аргентині - у 1952-му. В Україні ж він офіційно вийшов лише після відновлення незалежності.

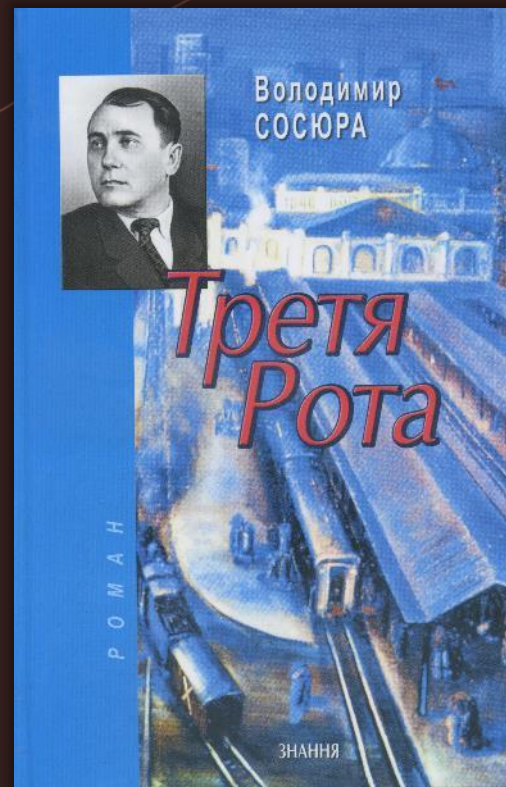
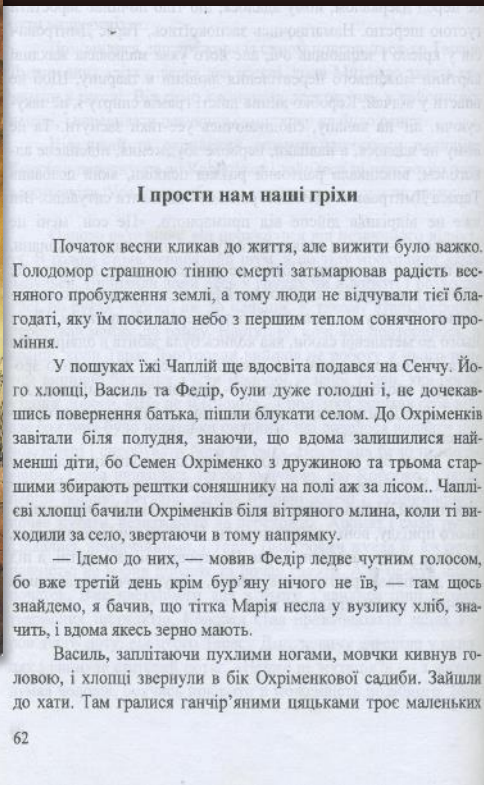
лише після відновлення незалежності.
Аргентині - у 1952-му. В Україні ж він офіційно вийшов
лише після відновлення незалежності.

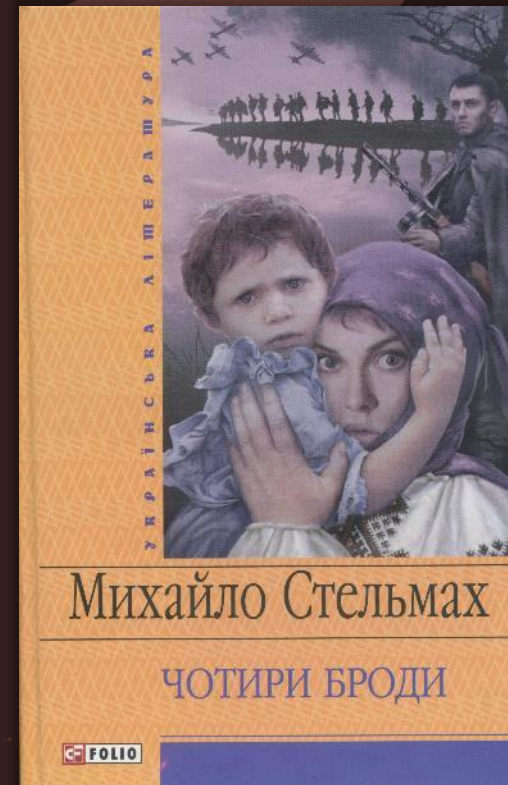
Ва 785929

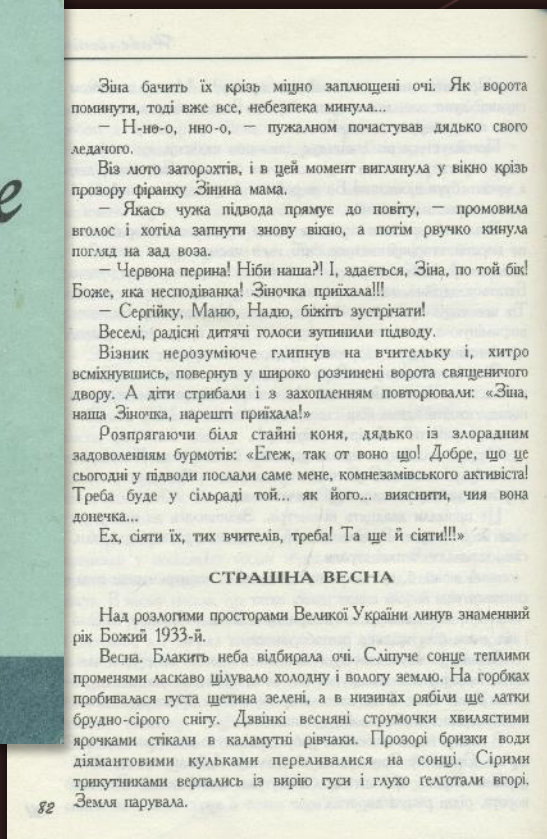
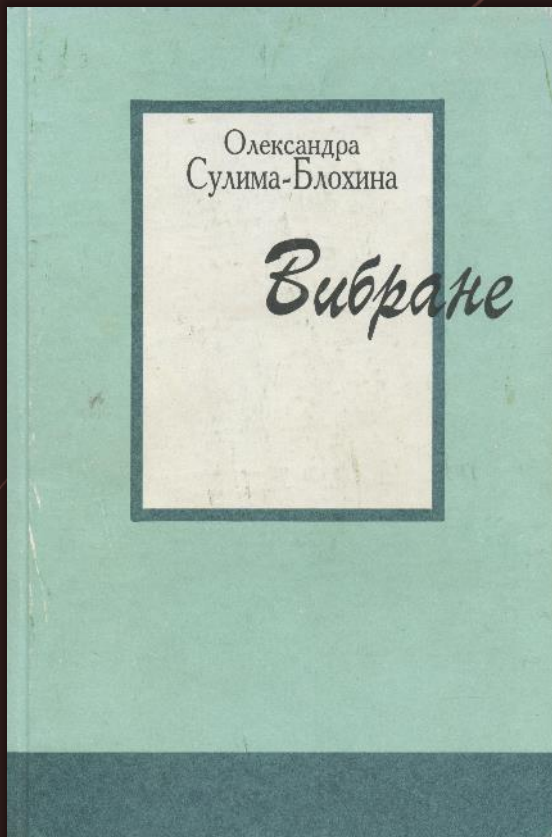
Ва 644001

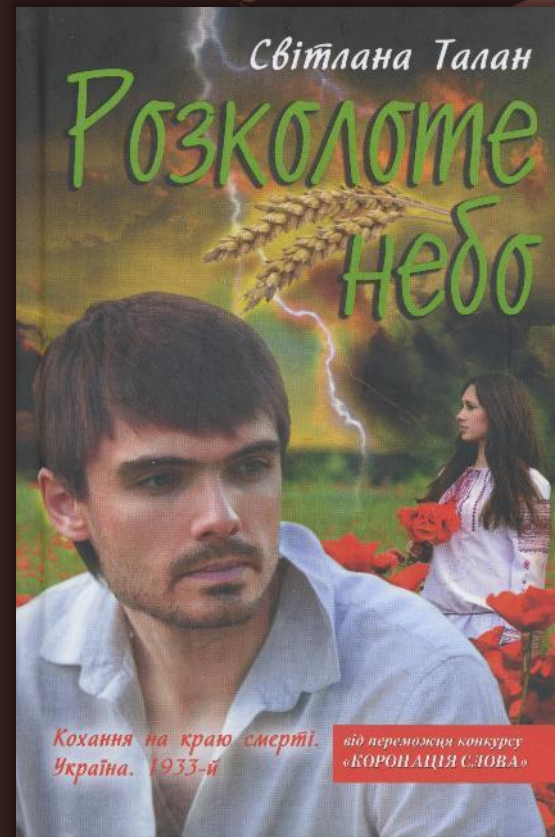
Ва 761049

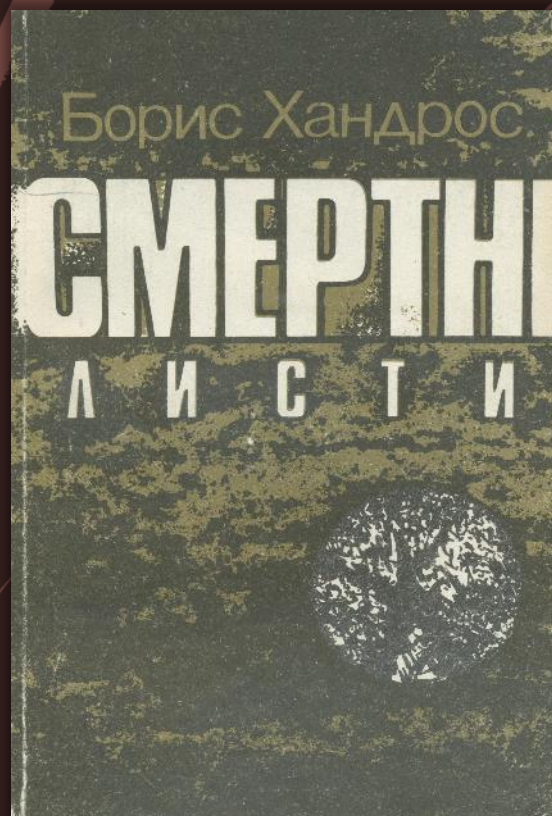
Ва 708558

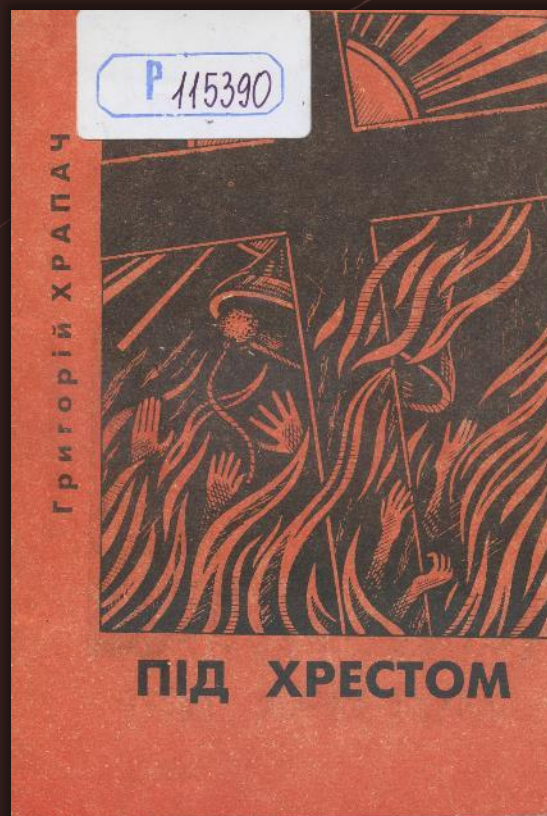
Ва 564984

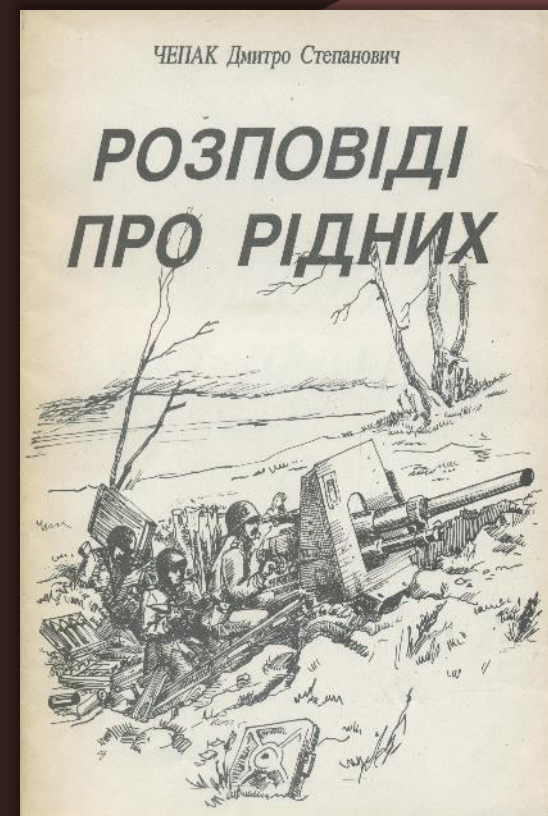
Ва 840162

Ва 554847

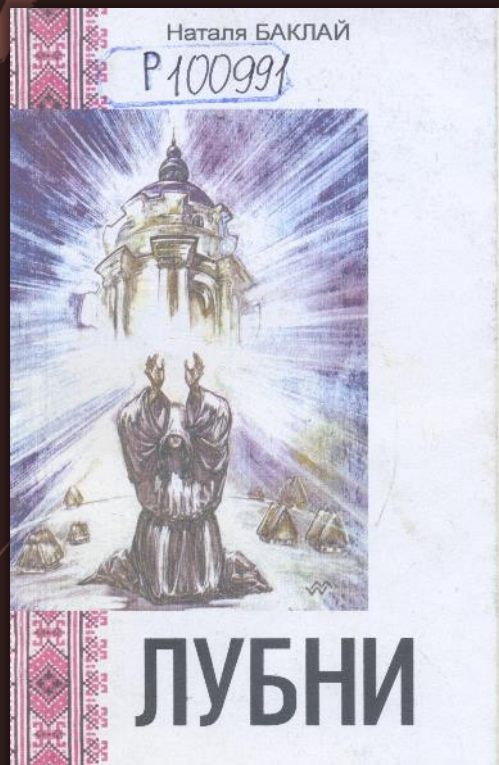

Р 115390

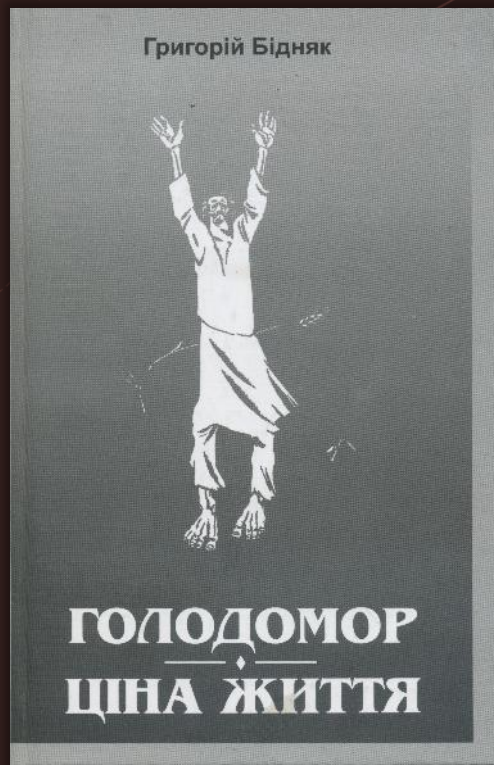

Ва 568317

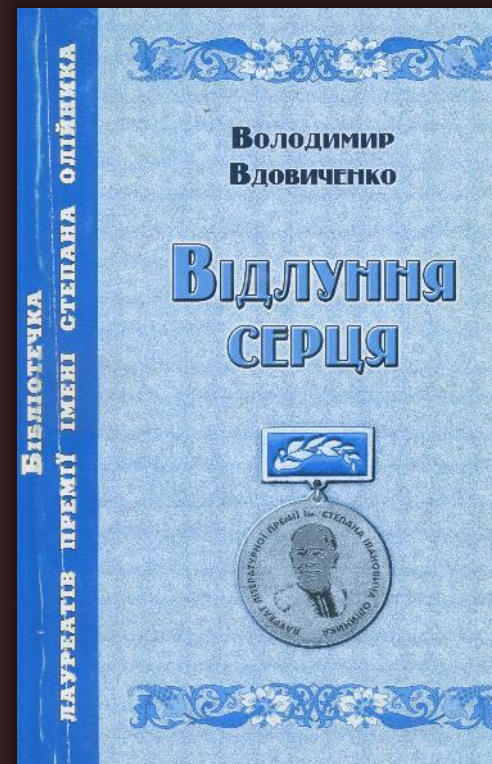
Віршовані твори про Голодомор 1932-1933 рр.

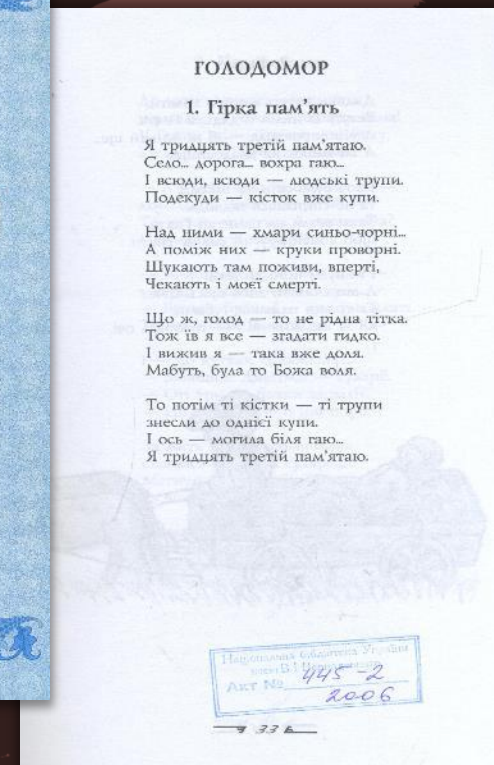
Р 100991

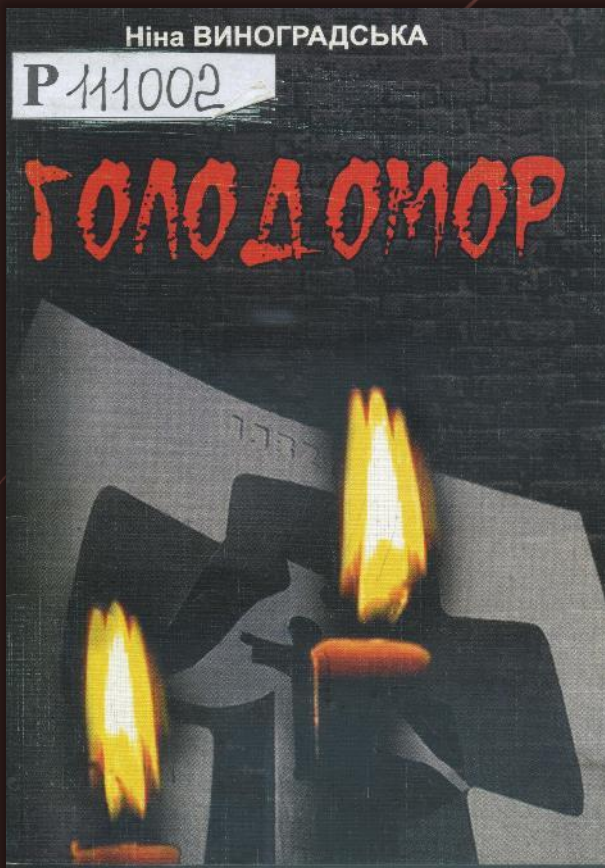

Ва 732363

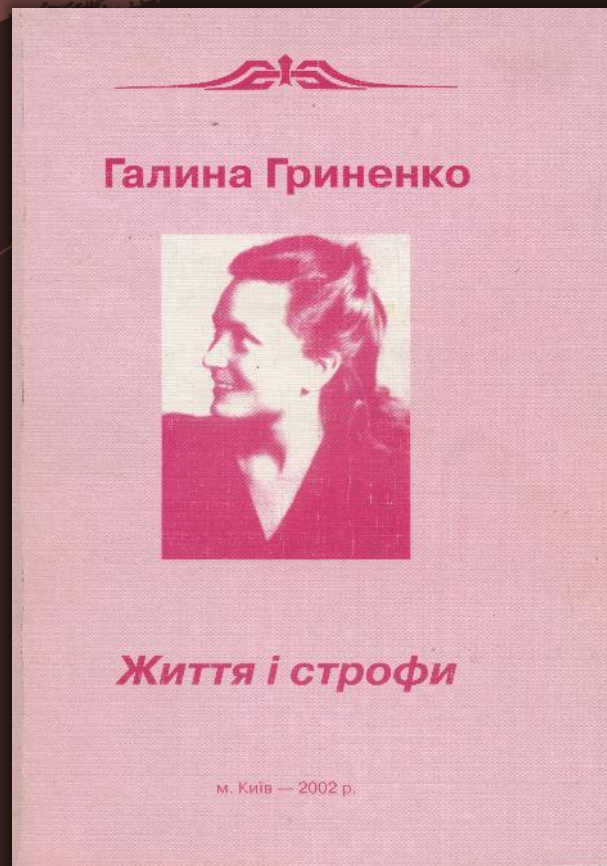

Ва 673139

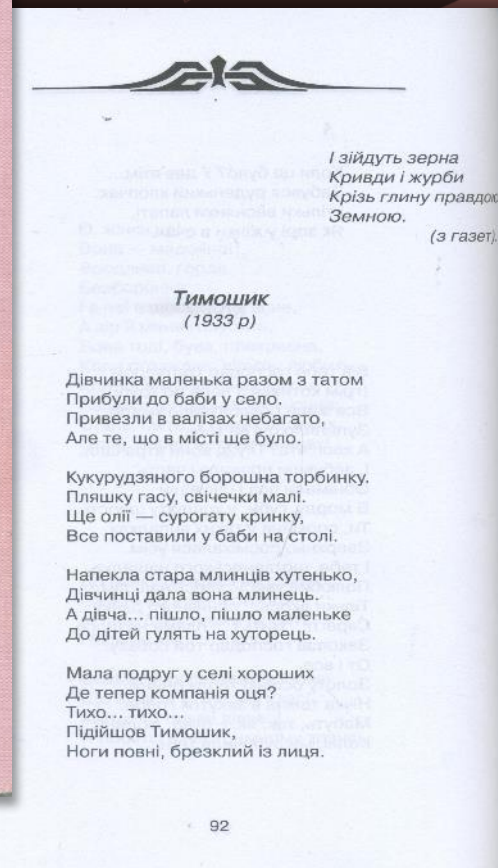

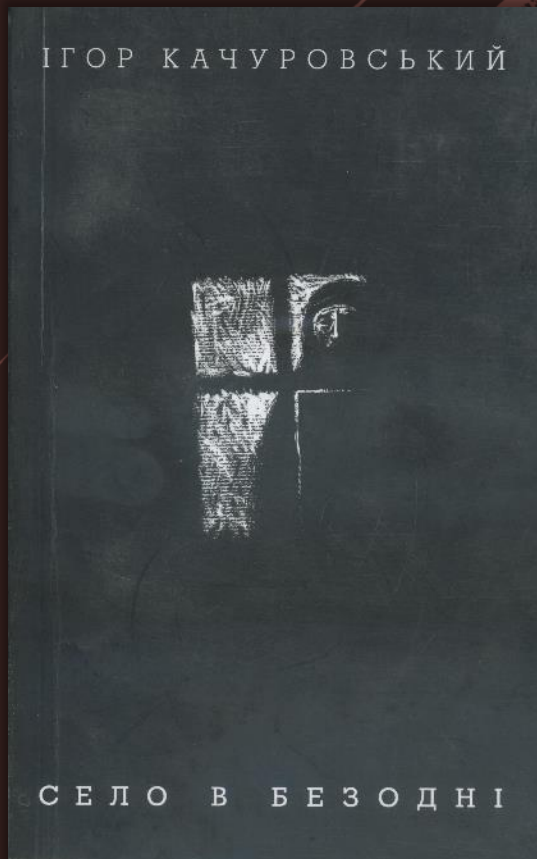

Р 111002

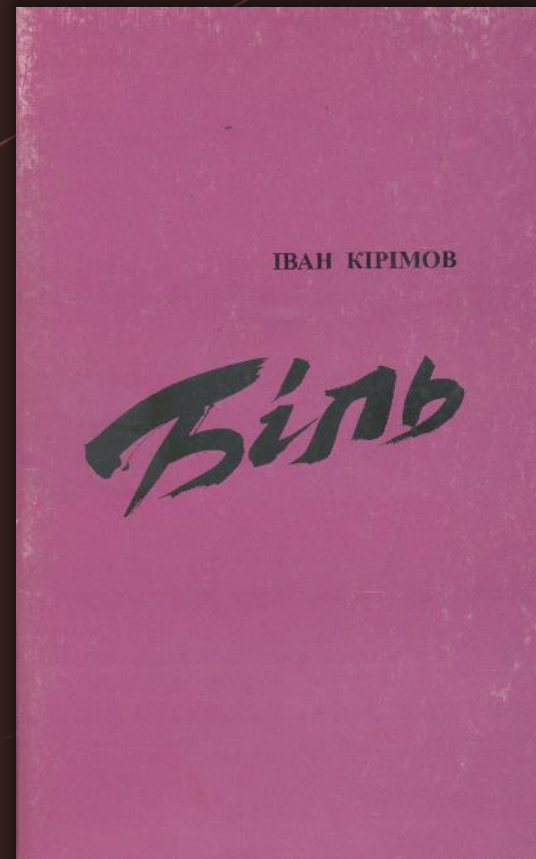

Ва 639650

Ba 673819

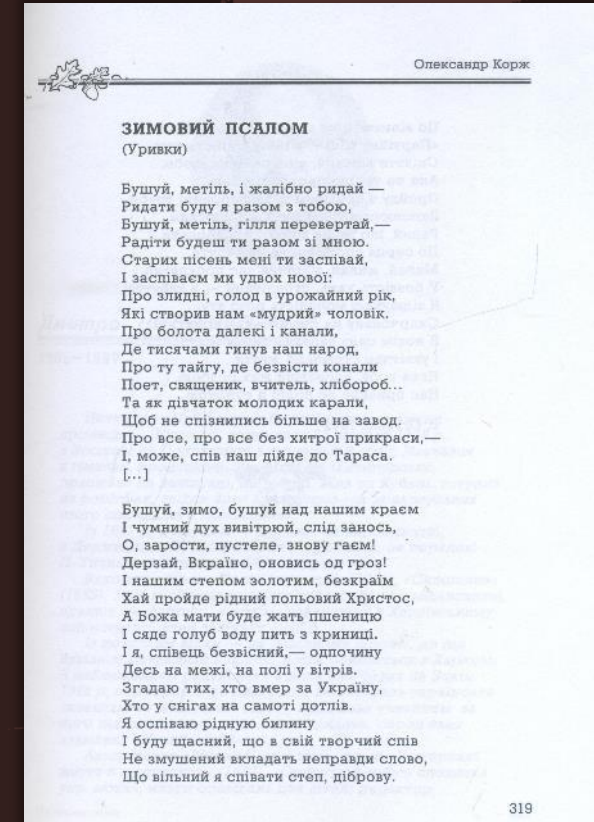
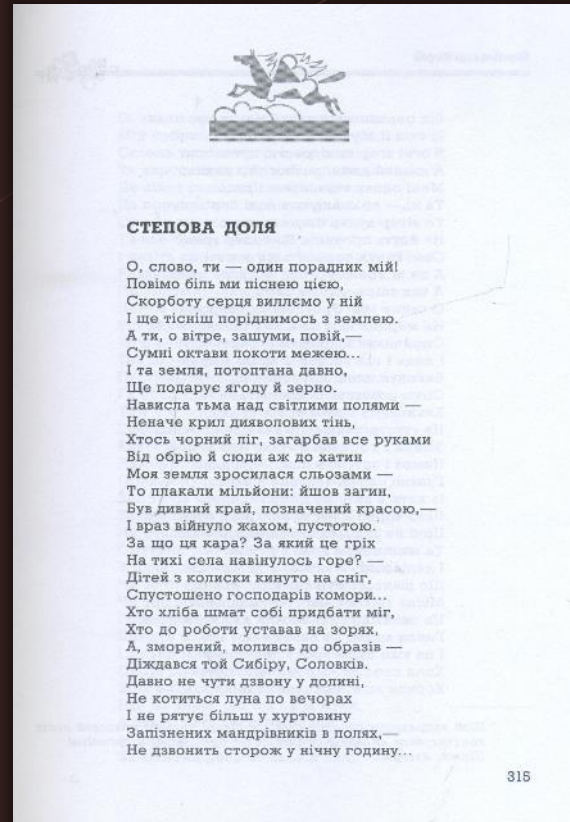
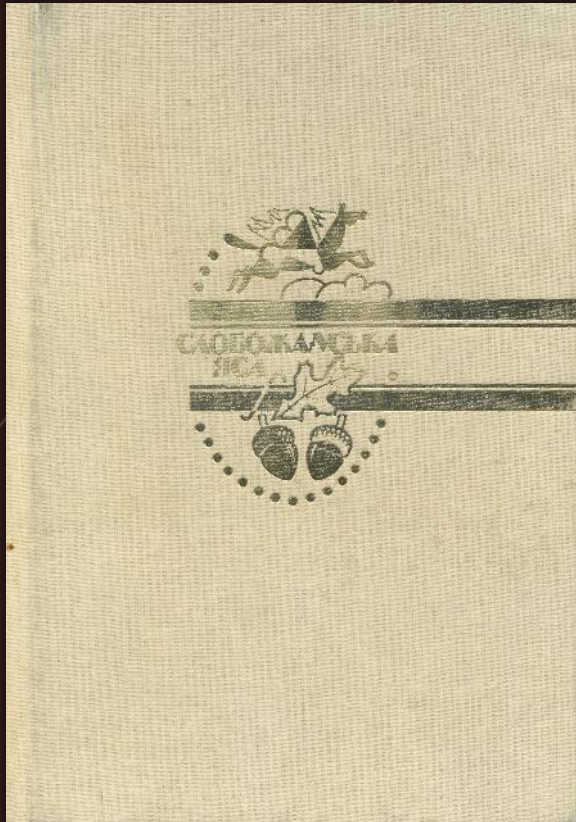
Ba 651069

*Присвячую Федорі Миколаївні
та Федору Павловичу Мельникам,
моїм бабусі та дідусеві по материнській лінії*

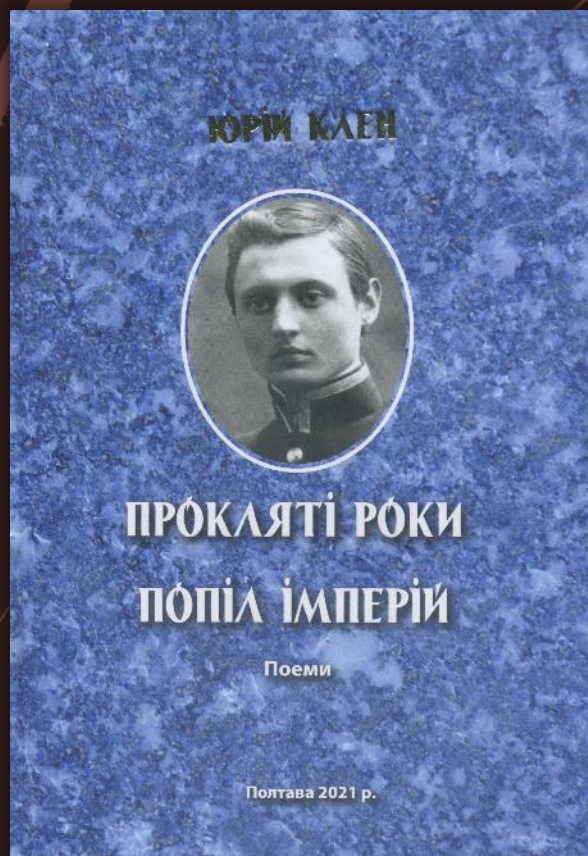
БІЛЬ

Хотів би вам переповісти,
що чув колись від земляків.
Отож, пора нам десь присісти,
аби струмок полився з слів,
аби у тиші вечоровій
згадати, що давно було.
Десь там, у далині половій,
жило українське село.
Що ж, почнемо. Немає тіпі,
де розкошує джерело,
довкола річка, а на ріні,
на човнику, яtringe весло.
Горби довкола височіють,
попад ярами – явори
із вищою тихо-тихо мріють,
на річці хлюпають млини.
За досвітком вбіга світанок,
лє дєп по вікнах і садах,
вечір приходить наостанок,
ніч спочиває на горбах.
Отак собі й котився час
шляхами, схилами, лугами...
Так він приходить і до нас
то тишею, а то громами.
Тоді ж усе до щастя йшло...
Федір з війни живим вернувся
(вважай, що дуже повезло),
на світ вже добре надивився,
тепер пора і плуга брать.
І він надією іскрився:
сім'ю заводить, лан орать.

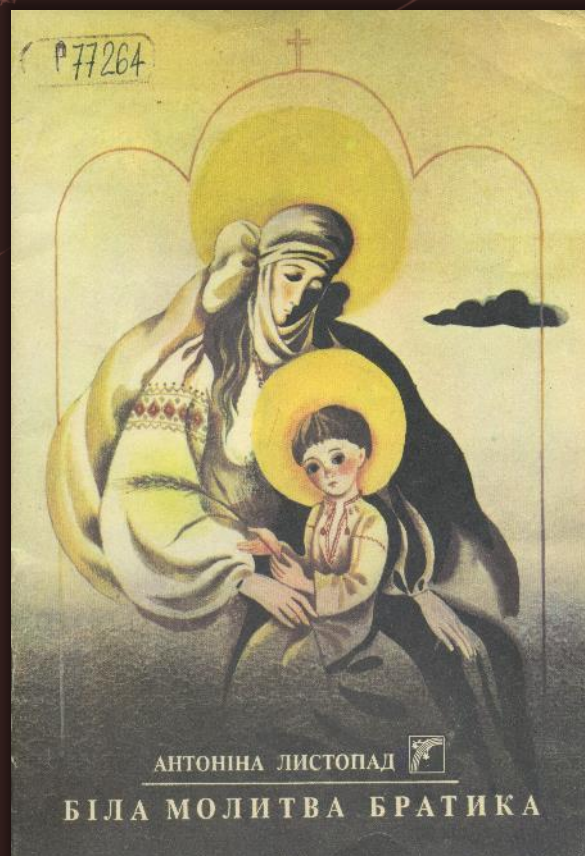
Корж Олександр Юхимович (1903-1984) – один із перших, хто порушив у поезії тему Голодомору. 1950 р. заарештований і висланий до Сибіру та Уралу за публікацію в «Новій Україні» антирадянського вірша «Зимовий псалом» (1942).

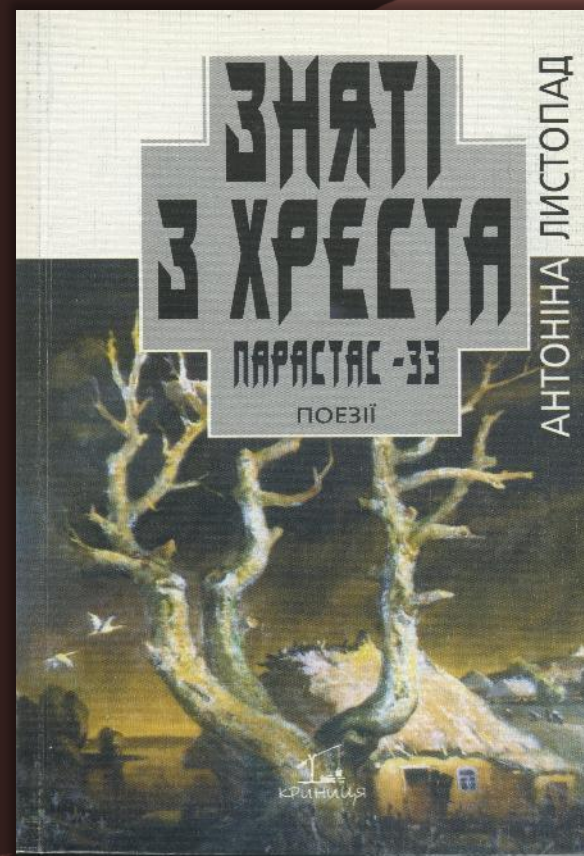
Ва 692859

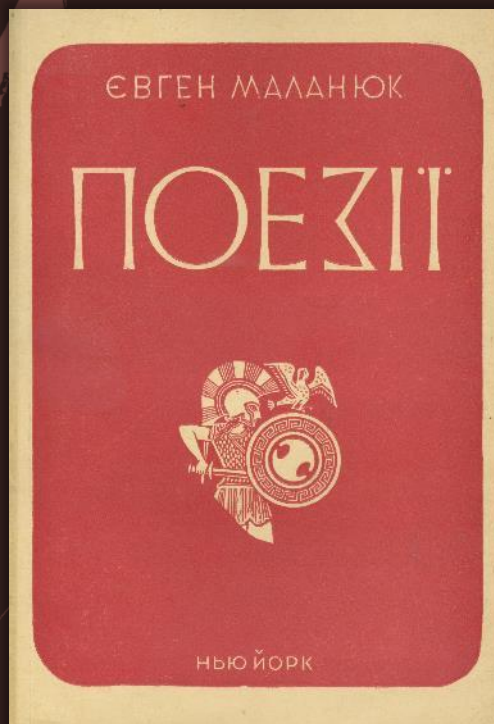
Ва 855230

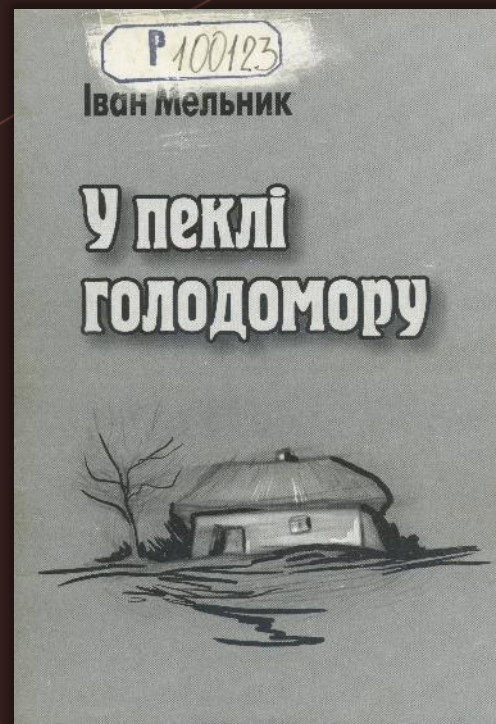
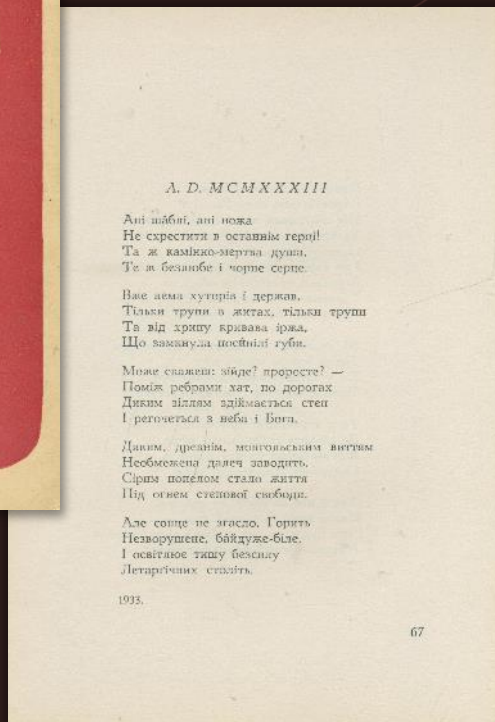
Р 77264

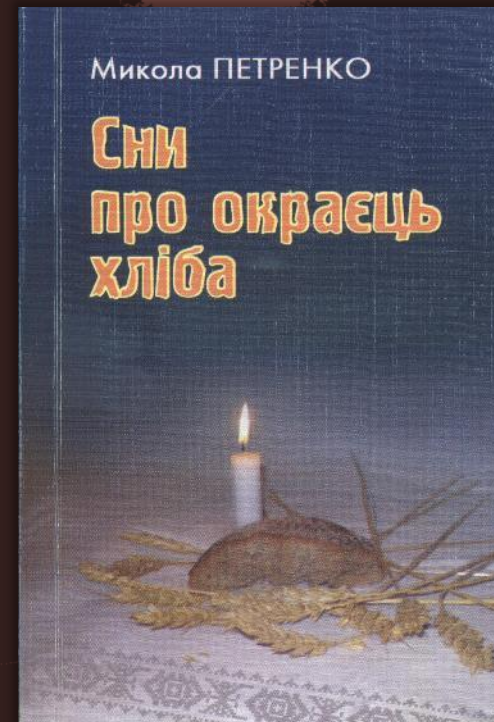
Ва 643021

Ba 798579

P 100123

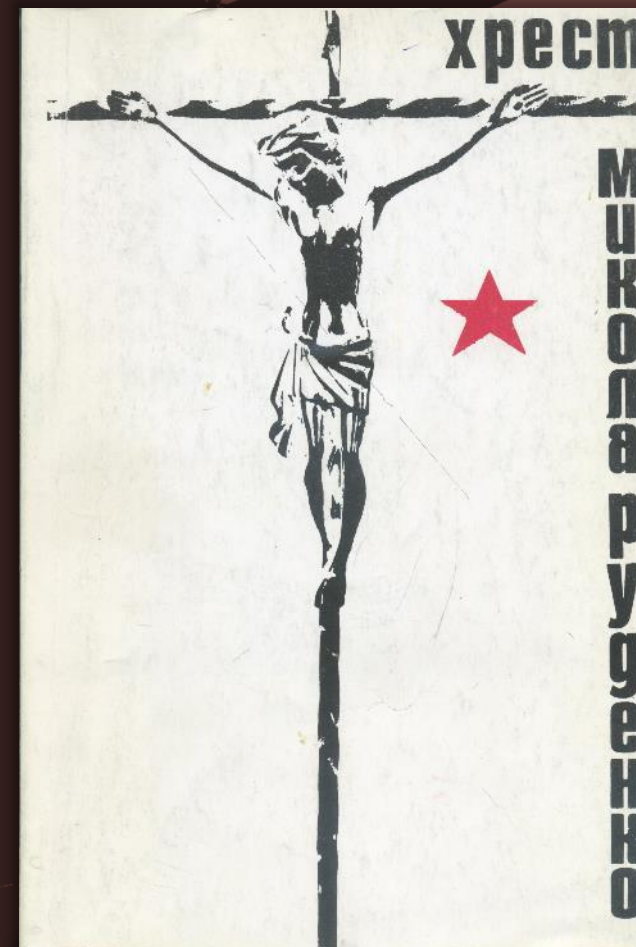

Ba 702038

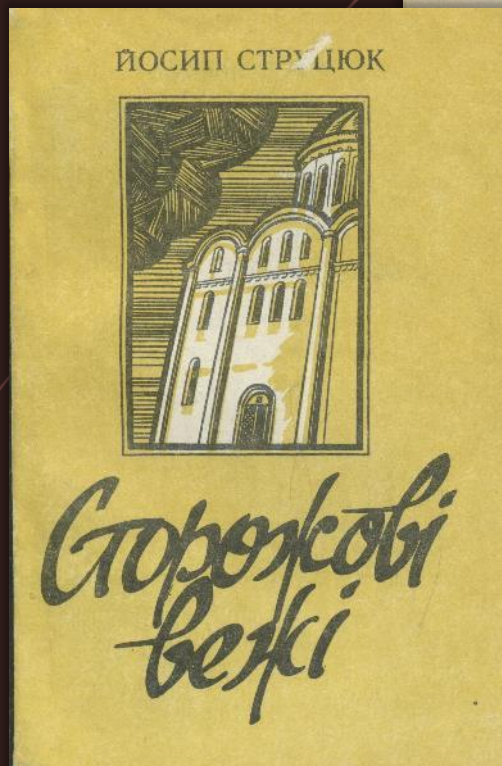
Микола Руденко поему «Хрест» написав у київській божевільні, де тримали письменника в 70-х роках, і продажні лікарі намагалися довести, що то все вигадки нездорової людини, що ніякого голодомору не було.

Цей твір змальовує твердолобого більшовика Мирона, який не вірить у страхіття голоду, а вважає, що про голод начебто «брешуть» «ворожі голоси», плямуючи райську радянську дійсність. Герой поеми переконується у гіркій правді на власні очі – він бачить мертве село, де знімають фільм про щасливе колгоспне буття... Хвиля прозріння оповиває цю людину, а поет нанизує перлини слів у рядки, і кожна перлина – чорна: про голодне село, божевільне канібальство, потребу каяття та очищення, смерть.

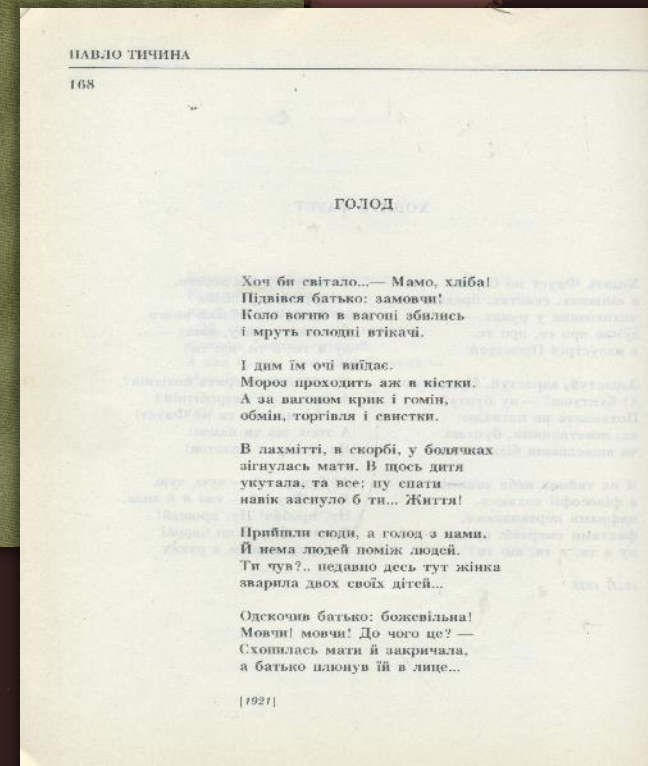
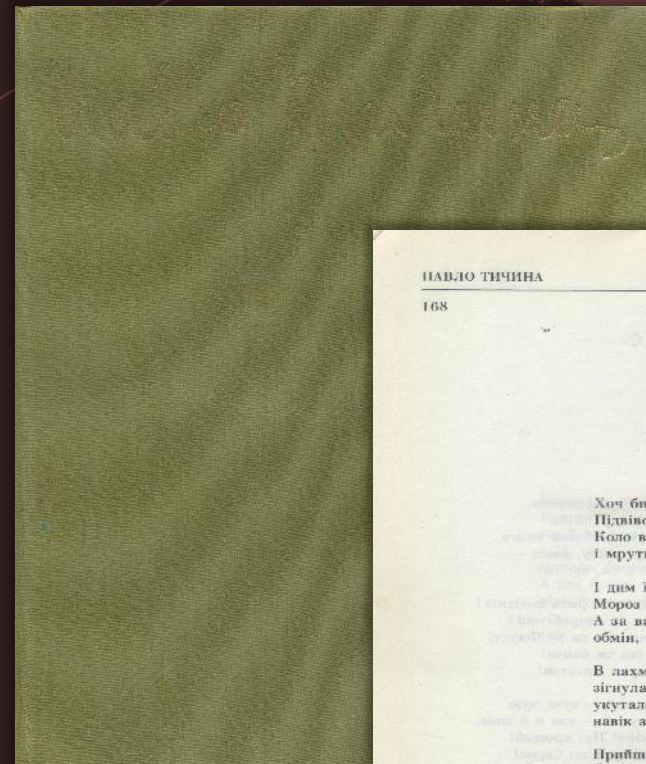
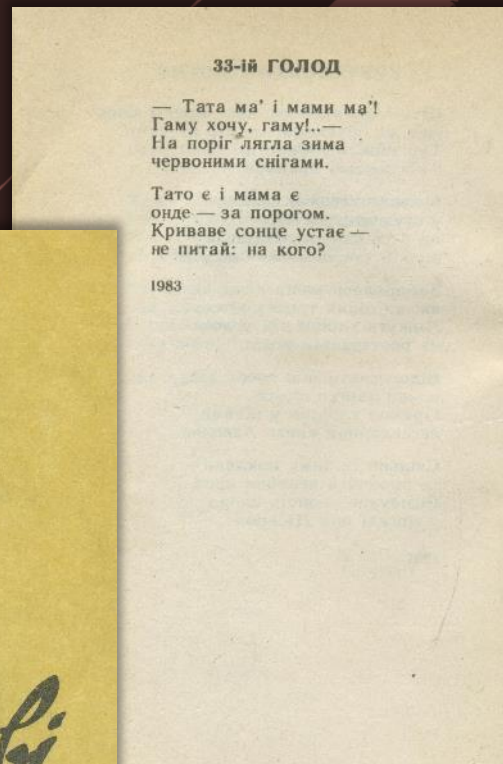
«Хрест» Миколи Руденка – український самвидав, що був переданий з України на Захід. Поему видало окремою книжкою Українське видавництво Смолоскип ім. В. Симоненка у Балтиморі-Торонто в 1977 році.

Ва 580347

Ао 257364

Ва 518981

Юрій Тарнавський

У РА НА

4. ГОЛОДНА УКРАЇНА

Травень 33-го
ходить без лопати,
не в силі втримати її,
човгає погами,
черевики зношені ззаду,
напухли синні п'яти,
переступає трупи,
як одяг на долівці
(дуже спішилися до неба -
досить їм тої України),
в сидках дерева
з запалими боками,
як корови,
що дохнуть з голоду,
витагнули
писки до неба,
ревуть
за тим господарем,
що його
або давно вже винесли,
або сам винісся
бозна-куди,
цвіт обвис
висохлим вим'ям,
комуніст Фітільов
вертається схвильований
з полювання,

МИКОЛА ФЕДУНЕЦЬ

ЖНИВО

1933-й

Згорблений блідне місяць
Привидом ув імлі.
Тишу холодну місять
Подуви вітру зі.

Ніч розсіва старанно
Тугу голодну скрізь.
— Скільки ще днів до ранку?—
Хлопчик на лаві звівсь.

Звівсь і питає в мамі—
Мамі ж більше нема...
Образ божий руками
Зсохлими — обійма.

Морок до шибки мертвий
Тулиться, як лишай.
Хлопчику лиш четвертий:
— Мамо моя, вставай...

Страшно йому, із хати
В розпачі вибіга.
Жде — почало світати
На мовчазних луках.

Бачить — по стежці скраю
Входять у двір журавлі.
Кожен пов'язку має—
Траурну — на крилі.

Ва 695922

Ао 256988

Микола Хвильовий

ГОЛОД

Обгризли дерева за повіткою коні,
Гаряче дмуха вітер в степ,
Кубляться по шляхах і по оселях стогін —
Жах росте.

А сонце нагартовані язика гостре,
А сонце в росляпу смертельні ножі,
Гинуть у тузі тремтячі роси,
Розпука біжить.

Мандрують на бездоріжжі халабуди,
За ними стежить журний рип,
А на горизонті в фіолетах закутий
Конає спечений грім.

Збентежено дивиться неосяжна блакить,
І одвітають блідоволосі дні.
За повіткою голодні собаки
Доїдають торішній гній.

Моя золота береза
зажурно дивиться в вогку імлу.
О, де ви, де ви, зелені плеса
моїх розпороснених дум?

Вчора доходив до троїлка
і в палкух просторах запаливав душу,
а сьогодні я, кучерявий хлопчик,
до льодового океану рушив.

Собакою буду верещати,
ніби гинель мене в немінучі обценьки.
Я пручатимусь — не хочу за грати,
не хочу!

Піду я у робітничий квартал,
заховаю там склизький сум...
Ах, яку я важку вагу
біля золотої берези несусь!

ГОЛОДОВКА

Порадіти б життю... Хоч не пухнемо вже,
Зажили!— мов ніхто й не сидів слава Богу...
Свині хлібом об'їлись... за пучок колосків.
Досі стогне земля голосами моїх земляків.

Аж трава пригинається, наче її в цю хвилину
Видиратимуть пальцями жадібно — до корінця —
І жуватимуть наспіх, жовтаву ковтаючи слину,
Майже оскраженівши в чеканні страшного кінця.

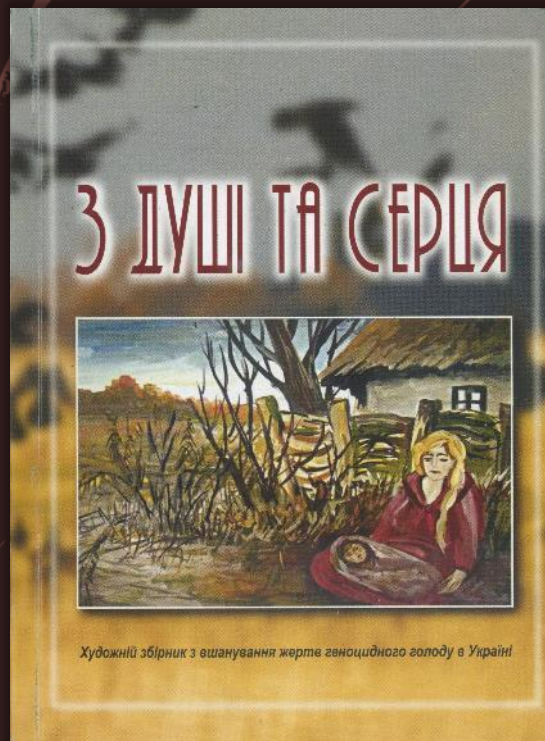
Хлібороби нещасні... Якби ж хоч було не вродило...
Чи засуха злизала, чи градом усе потовкло...
Урожайлись ниви до обріїв золотокрило.
Звідкіля ж голодовку пустили терзати село?

За які це гріхи? За провину яку чорноробську?
За чію революцію гнули у полі горби?...
Позліталось враз вороння на погибель холопську.
І підступна іржа підточила державні герби.

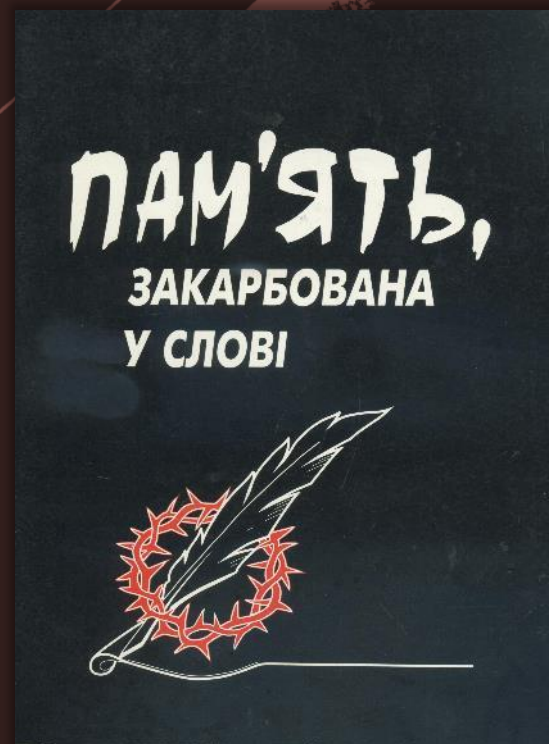
В 337414/1

Ао 257370

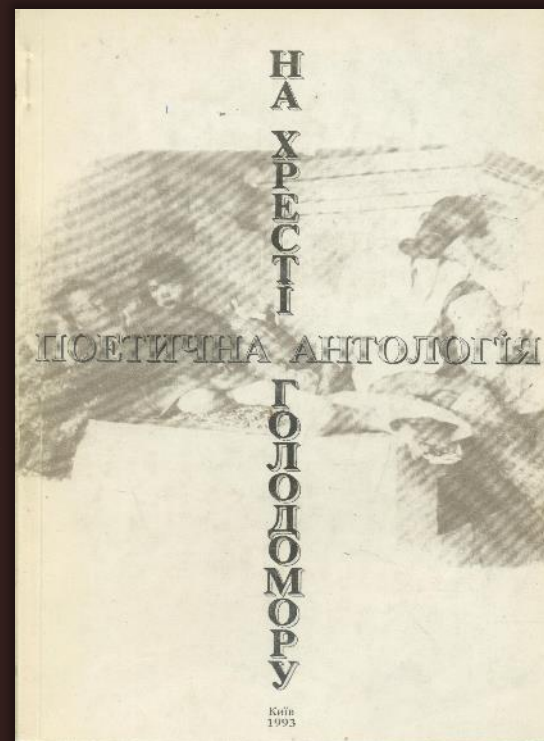
Збірники

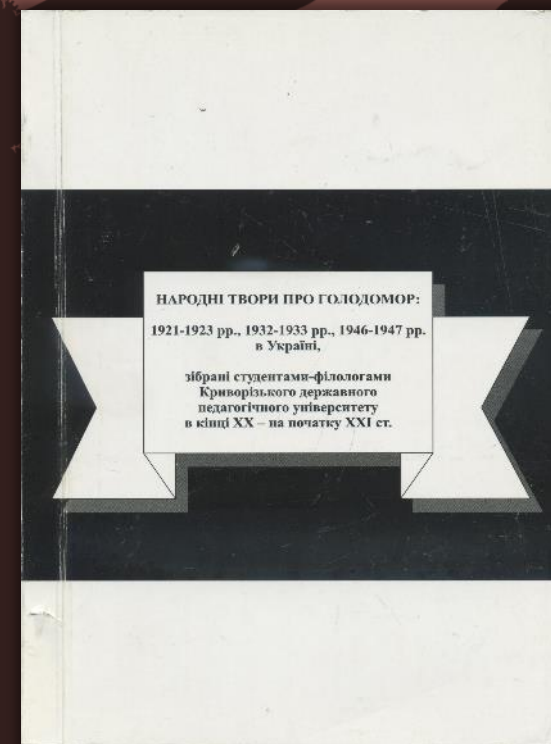
Ва 747092

Ва 713369

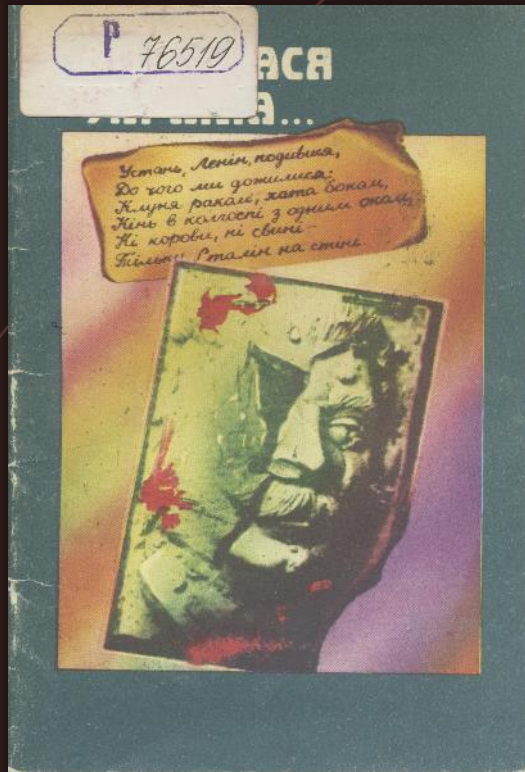
Ва 553146

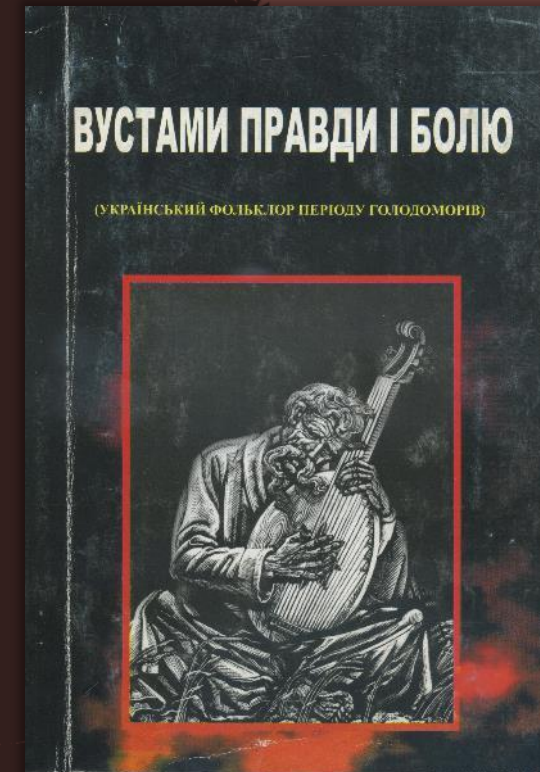
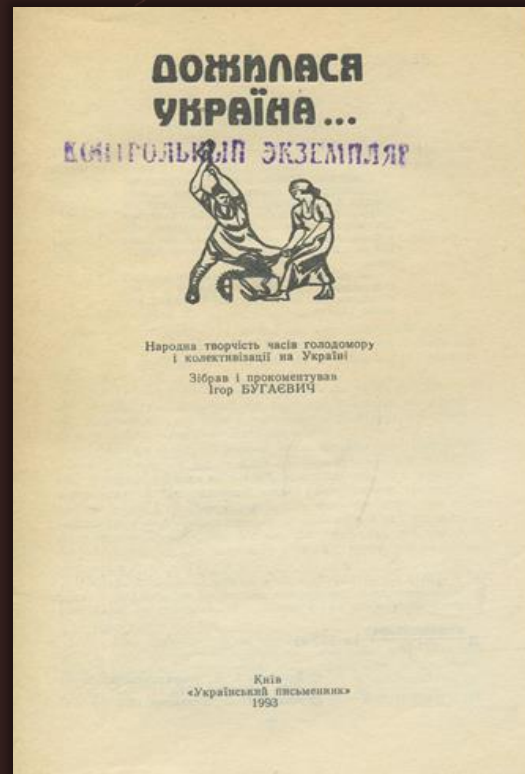
Ва 746326

Народна творчість часів Голодоморів

За радянської влади тема Голодомору була заборонена, але це не означає, що про неї не писали. Найсуворіша заборона не могла змусити забути спогади про голод. Все передавалося від покоління до покоління і знайшло відображення в усній народній творчості.

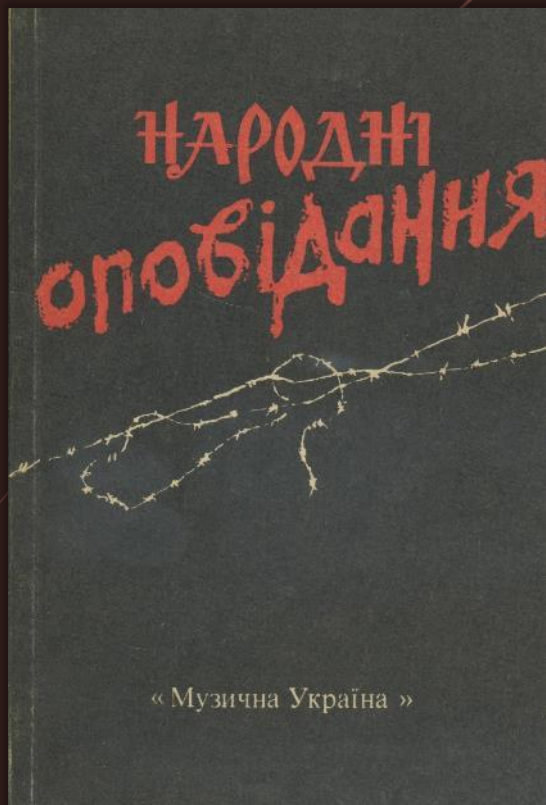

Р 76519

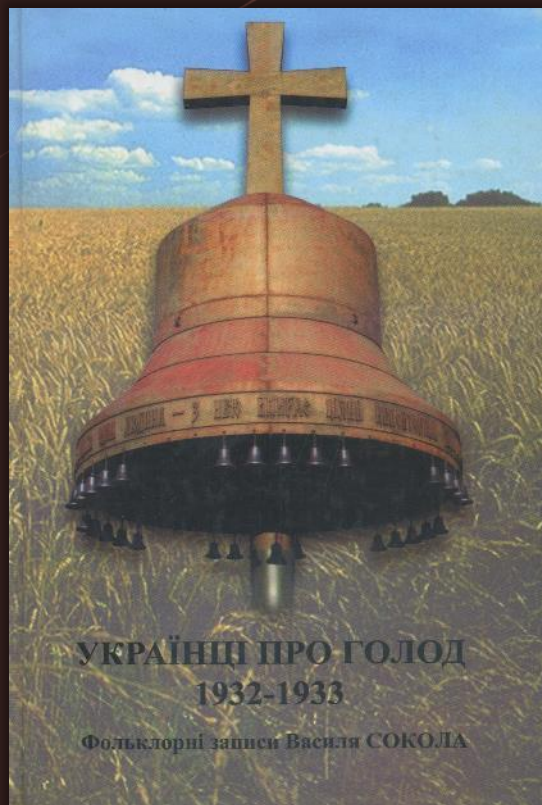
ФПУ 2093

Збірка «Народні оповідання» містить, записані відомим збирачем фольклору М. Зінчуком, спогади багатьох людей про безневинну загибель мільйонів простих трударів у катівнях ГУЛАГУ, на далекому засланні, під час жорсткого Голодомору 1932-1933 років.

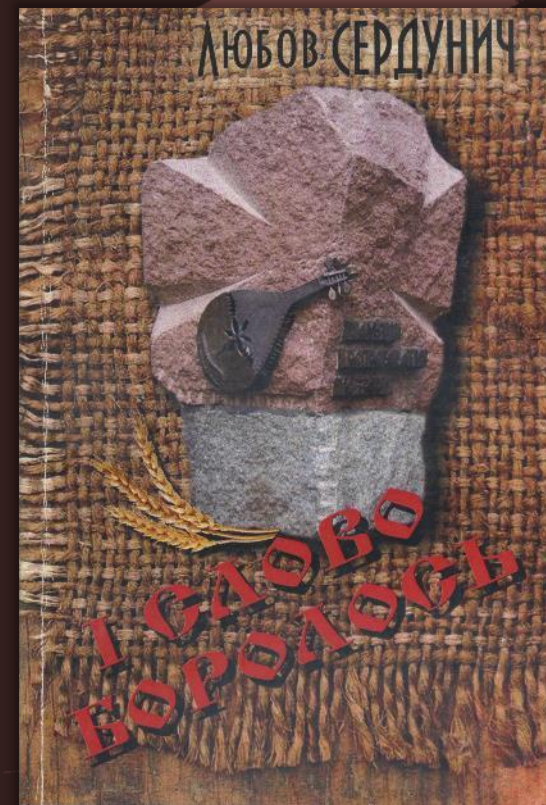

Ао 257405

(збірка М. Зінчука)

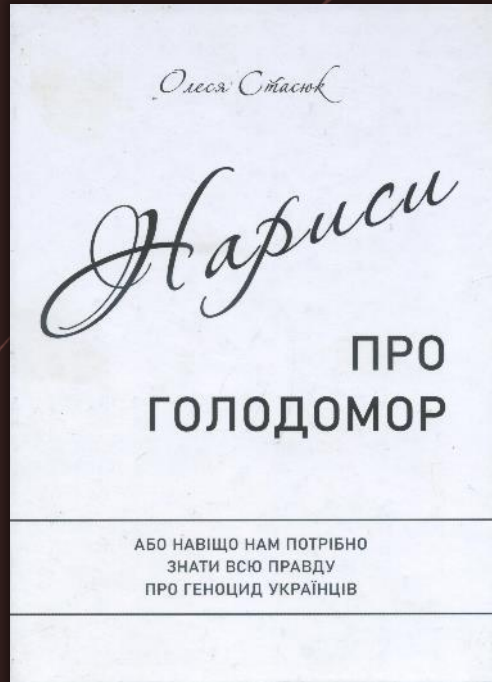

ФПУ 1251

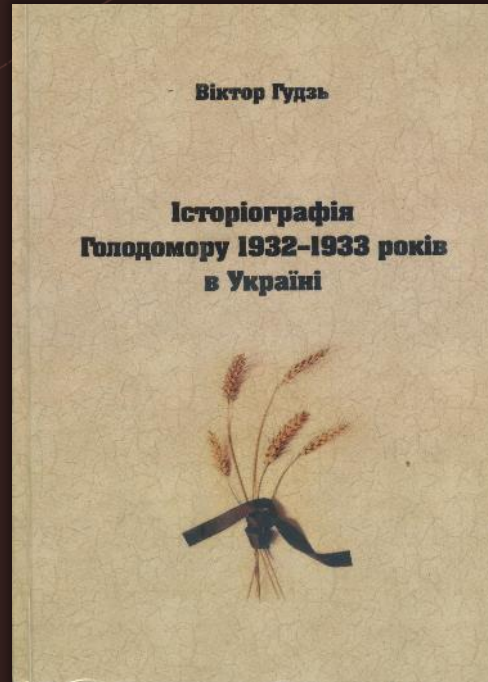

Ва 827423

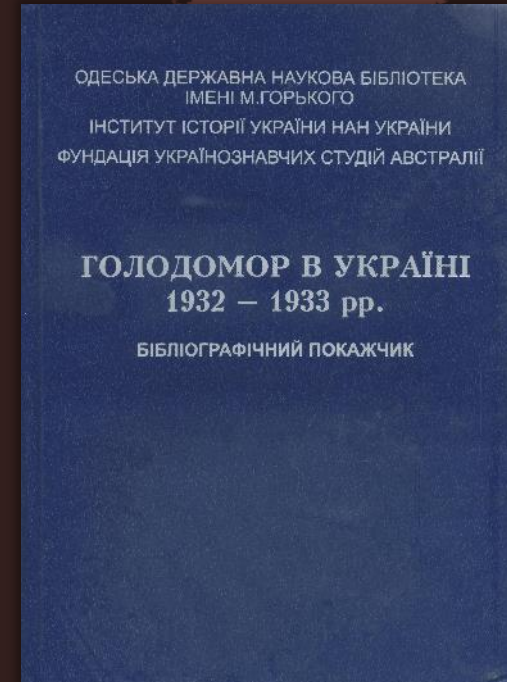
Осмислення найбільшої української трагедії минулого століття триває. Такі твори треба читати. Їх неможливо переповісти. Народ, який не пам'ятає своєї історії, приречений повторювати трагічні помилки знову і знову. Невідомо, що принесе нам завтрашній день, але пам'ятаймо, що минуле - це застереження на майбутнє.

Ва 845230

Ва 834211

Вс 35632

Використано матеріали:

Література про Голодомор (Електронний ресурс). – Радіо Свобода. – Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/1353915.html>

Нехай не згасне пам'яті свіча (Електронний ресурс). - КЗ "Публічна бібліотека Заводської міської ради». – Режим доступу: <https://zavodbiblioteka.blogspot.com/2018/11/33.html>

Список літературних творів про Голодомор в Україні (Електронний ресурс). – Вікіпедія. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Список_літературних_творів_про_Голодомор_в_Україні

Книжкова виставка підготовлена Відділом соціокультурної діяльності
Всі права захищені © ВСКД НБУВ
провідний бібліотекар Білецька Л. Д.